

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHold

Trenger vi blasfemiparagrafen? / Opplysningsvesenets fond og eieomsretten / Menneskeslektens synd og skyld - og dåpsbarna / Kirkesplittelse, gudstjenestefellesskap og fortapelse / Gradert menneskeverd - en konsekvens av endret biolov? / Fra bokfronten / Fra bispedømmerådene og Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

2. pinsedag – Kurt Hjemdal

Treenighetssøndag – Bjarte Nese

2. søndag etter pinse – Hilde Barsnes

Blasfemiparagrafen står i en tradisjon med forbud mot gudsbespottelige ytringer som går tilbake til den første kristne tid i vårt land.

Trenger vi blasfemiparagrafen?

Etter tumultene rundt tegningene av Muhammed har det naturlig nok oppstått en ny debatt om ytringsfrihetens grenser: Har religionene krav på et særlig vern i form av en blasfemiparagraf, slik tilfellet er i Norge i dag? I Stortinget sitter Fremskrittspartiet

med nøkkelen. Mens partiet i 2004 støttet blasfemiparagrafen sammen med de daværende borgerlige regjeringspartier, er FrP nå i ferd med å endre syn. Siv Jensen sier til pressen at hun vil gjøre det klart at ”ytringsfriheten står sterkere enn hensynet

til profeten Muhammed og andre religiøse autoriteter”.

Kanskje er ikke alle klar over at Den norske kirke allerede for flere år siden gikk inn for å oppheve blasfemiparagrafen. I en høringsuttalelse fra år 2000 til innstillingen fra Ytringsfrihetskommisjonen sa Kirkerådet at det på allmenne kriterier er vanskelig å kreve et spesielt vern for ”spesifikke religiøse syn”. Rådet viste dessuten til at den såkalte ”rasismeparagrafen” (Straffelovens § 135a) uttrykkelig nevner religion og livssyn sammen med hudfarge, etnisk opprinnelse og seksuell legning som områder som ikke skal gjøres til gjenstand for ”diskriminerende eller hatefull ytring”. Rådet anså dette for å være et tilstrekkelig vern av religionen i vårt samfunn.

Kirkerådets vurderinger er gjort på allmenne premisser. Det er menneskers opplevelse av krenkende ytringer, og deres behov for eventuelt å beskyttes mot slike, som står i fokus. Dette behovet kan etter Rådets mening altså ivaretas gjennom det generelle lovverk. Dette er en argumentasjon som, fordi den er allmenn, fungerer godt i den politiske prosess. Men kanskje kunne en uttalelse fra Kirkerådet hatt en noe høyere himmel?

Blasfemiparagrafen står i en tradisjon med forbud mot gudsbespottelige ytringer som går tilbake til den første kristne tid i vårt land. Disse bestemmelsene var den gang ikke begrunnet i menneskers subjektive opplevelse av å bli krenket, men skyldtes en overbevisning om at samfunnets lover var underordnet en guddommelig rett og skulle reflektere denne. Det var altså hensynet til Gud selv, og ikke omsorgen for hans tilhengere, som tilsa forbud mot bespottelige ytringer. Gud var hellig, og Guds navn skulle ikke misbrukes.

I dagens sekulære samfunn er det selvsagt umulig å få allmenn oppslutning om en slik religiøs begrunnelse for noen som helst slags lov. Skal dermed alle bestemmelser som reflekterer en spesifikk gudstro bortfalle? I så fall blir det en markering av at samfunnet ytterligere har fjernet seg fra sin kristne historie og verdiforankring. Hva er i så fall prisen? Hva går med i dragsuget når respekten for Gud - for Guds egen skyld (NB!) - forsvinner fra lovverket? Går

det linjer herfra til andre saksområder som er vitale for fellesskapet?

Det kan være verd å merke seg at det fortsatt i det sekulære Vesten finnes stater som uttrykkelig plasserer seg selv i et bekjennende forhold til Gud. Den tyske forfatning fra 1949 sier at ”det tyske folk er seg bevisst sitt ansvar overfor Gud og mennesker...” Den greske forfatning fra 1975 har som overskrift: ”I den hellige og konsubstansielle (!) og udelelige Treenighets navn..” Den irske forfatning fra 1937 innledes med ordene: ”I Den Hellige Treenighets navn, fra hvem all autoritet utgår og i hvem alle handlinger både av mennesker og stater, har sin endegyldige bestemmelse.”

Den sveitsiske forfatning, som ble revidert så sent som i 1999, innledes slik: ”I den allmektige Guds navn...”

Blant disse landene er i hvert fall Sveits og Tyskland

neppe vesentlig mindre sekulariserte enn vårt eget. De har heller ikke statskirker. Likevel har de altså fortsatt i behold disse tilsynelatende utidsmessige henvisninger til Gud i sine konstitusjoner. Uansett hva dette rent faktisk betyr, så synes jeg det er tankevekkende at disse folkene på denne måten plasserer seg inn under Guds herredømme.

For Tysklands vedkommende må dette forstås på bakgrunn av erfaringene fra Det tredje riket der mennesker tok seg til rette og satte seg i Guds sted på en slik måte at både menneskeverd og demokrati gikk tapt. Selv om tilsvarende skrekkegimere definitivt ikke er noen aktuell fare for oss, kan vi likevel spørre: Er begrunnelsen for menneskets verd og grensene for menneskets herredømme en aldeles uaktuell problemstilling? Hva med et temafelt som bioetikk, unnfangelse av mennesker som ressurser for andres helse, og selektiv abort - kort sagt: ”sorteringssamfunnet”?

Om vi ser bort fra bestemmelsene om statskirken, er blasfemiparagrafen den eneste del av lovverket som i siste instans, i det minste historisk, er direkte begrunnet i gudstroen. Kanskje er denne paragrafen mer betydningsfull som verdimarkør enn vi aner, i alle fall mer enn det som Kirkerådet reflekterer i sin uttalelse fra 2000? Selvsagt går det ingen direkte

Kanskje er denne paragrafen mer betydningsfull som verdimarkør enn vi aner?

linje fra blasfemi til bioetikk, men i samfunnets verdimønster er ting vevet sammen på mer innflokke måter enn vi gjerne tenker over til daglig.

Det finnes altså grunner for å beholde blasfemiparagrafen, først og fremst fordi den reflekterer en bevissthet om at det finnes noe som er hellig, og som må respekteres som dette. Likevel tror jeg det er fåfengt å forsøke å fremme gudstro, og derigjennom også menneskeverd, gjennom å bekjempe blasfemiske ytringer ved hjelp av lovverket. Vi kunne saktens ønske oss et samfunn der en slik paragraf hvilte på en allment utbredt tro i folket, men den tid er forbi. Det er også den tid da lovene hentet sin begrunnelse ovenfra, fra Gud eller fra Kongen. Nå er det folket som er øverste lovgiver, og det kan ikke være annerledes. Dersom et flertall i folket da ikke selv har en opplevelse av at noe er hellig, har en blasfemiparagraf ingen basis.

En eventuell kirkelig kampanje for å beholde blasfemiparagrafen vil fort bli oppfattet som et forsvar for særlige religiøse privilegier. En slik strategi kan bidra til å fremme sekulariseringen, slik all kirkelig interessekamp har en tendens til å gjøre. Etter snuoperasjonen til FrP er uansett paragrafens dager snart talte. I dagens samfunn må både kristne og muslimer lære seg til å leve med en kritisk debatt der også satire som til tider kan oppleves som svært krenkende, tas i bruk. Ytringsfriheten har sin pris, men den er umistelig - og det på genuint kristent grunnlag.

HALVOR NORDHAUG
Halvor.Nordhaug@mf.no

Opplysningsvesenets fond og eideomsretten

AV HELGE NESSE, SOKNEPREST I HØYLAND

1. Innleiing.

Stat-kirke-utvalget av 2003 meiner at spørsmålet om eideomsretten til Opplysningsvesenets fond (OVF) ikkje kan avgjerast gjennom juridiske utreidingar, men må avgjerast ved eit politisk vedtak i Stortinget. Fleirtalet på 18 av 20 medlemmer rår til at OVF vert overført til Den norske kyrkje. Eit mindretal på 2 medlemmer ser på OVF som statens eideom og fellesskapets verdiar.

Spørsmålet om eideomsretten er denne varen særleg aktuelt, også på bakgrunn av Soria Moria-erklæringas referanse til Opplysningsvesenets fond i kap. 18. Spørsmålet om eide-

omsretten til Opplysningsvesenets fond og prestegardane har ved sida av dei juridiske spørsmåla også ein teologisk, kulturell, historisk og politisk dimensjon. Spørsmålet om eideomsretten til Opplysningsvesenets fond kan difor ikkje åleine avgjerast av eit politisk vedtak i Stortinget.

Som orienterande bakgrunnsstoff vil eg i det følgjande ta utgangspunkt i ei historisk kyrkje-rechtsleg tilnærming, med dokument og kyrkje-rechtsstenkning frå mellomalderen, føre dette vidare i reformasjonstidas statlege styrings-system, så vidareføringa av eineveldekyrkja i 1814 og ende opp i dagens lovverk og tolkning.

2. Brytningar i rettsoppfatninga i norsk mellomalder.

Som embetsgardar har prestegardane lengre samanhengjande historie enn dei øvrige embetsgardane, t.d. offisersgardar og soren-skrivargardar. Skal vi forstå utviklinga, må vi sjå landet i europeisk samanheng. I det den gong kristne Vest-Europa var det århundrelange tradisjonar for oppbygging av kyrkja og kyrkjas økonomi. Dei som kom med kristendommen til Norge, hadde desse tradisjonane med seg. Reglar og praksis for prestane sitt livsopphald blei tilpassa norske forhold. Etter opprettinga av erkebispedømmet i Nidaros i 1152, då Norge m.a. vart eigen kyrkjeprovinc, var det kontakt direkte til Roma. Prestegardane si historie avspeglar på sitt område dei større brytningar i norsk middelalder: germansk rettsoppfatning mot romerrett slik den var vidareført i kanonisk rett (kyrkjerett), og ættesamfunnet med skikkar og vern mot ei stats- og kyrkjemakt som går inn på område som tradisjonelt hadde vore slektas. Frå 1152 og åra framover fekk kyrkja lagt grunnlaget for sjølvstende og rettar som skulle bli ståande mellomalderen ut. Ikkje minst var desse forhold sentrale for utviklinga i sokna. Det dominerande fram mot 1300-talet er kyrkjas markering av eigne rettar og sjølvstende i høve til verdslege styresmakter.

3. Eigedomsrettslege teoriar frå mellomalderen.

Tomas av Aquino (1225-1274) meinte at paven berre var øvste styraren (dispensator) av all kyrkjeleg eige, men ikkje eigaren. Denne læra førte til institutt-teorien, at kvar kyrkjeleg institusjon er eigar til det gods den har fått eller kjøpt. Det godset som vart lagt til eit embete, hørde då embetet til, og vart kalla beneficium (derav ordlaget benefisert gods). Det godset som låg til ei kyrkje eller eit kloster, hørde kyrkja eller klosteret til. Embetet, kyrkja og klosteret var då rettsleg særskilde stiftingar. Hå oss synest det klårt at frå fyrst var det kyrkja, kyrkjestiftinga som åtte alt det kyrkjelege godset. Men dei laut tidleg skilja mellom gods som tente sjølve kyrkjehuset, til vedlikehald, lys og skrud, og det som vart lagt til presteembetet til opphalde for embetsmannen. Kyrkjegodset (som låg til fabrica ecclesiae) vart styrt av kyrkjeverjer, og prestegodset (som låg til

mensa) styrde presten. På 1300-talet er prestegardane vanlege. Donasjonar har førekjeme i heile mellomalderen.

4. Arverett/overføring av eigedom i mellomalderen.

Etter germansk rett var det slekta som arva alt, og slik også i Norge. Arvingane kunne samtykkje i noko anna. Den som var utan slektsarvingar, kunne bestemme over det han ville etterlate seg. Ein juridisk komplikasjon var at ein i Norge ved årtusensskiftet neppe hadde forståing for at anna enn personar kunne vere rettssubjekt. I området for romarretten var det for lengst anerkjent, då det tidleg på 300-talet under Konstantin den store blei beslutta at også menigheter kunne motta gaver og vere eigarar.

Å andre retten på desse områda stod difor sentralt for kyrkja. Den første opninga i slektas einerett kom i tidleg kristen tid med di ein mann kunne gje ein tiendepart av det han då åtte (hovedtiende) til kyrkja. Arvingane sitt samtykkje var ikkje nødvendig. I 1152 blei det på riksmøtet vedteke at einkvar mann eller kvinne skulle ha rett til å gje bort tiendeparten av arvegodset sitt og ein fjerdepart av sjølvtenant gods. Vedtaket måtte godkjennast på lagtinga. Dette kom etter kvart inn i fleire av landskapslovene og seinare i Magnus Lagabøtes landslov av 1264, og galdt til 1687.

Testament var ukjent i germansk rett. I Norge var det truleg erkebiskop Jon Raude, som var samtidig med Magnus Lagabøte, som fekk dette innført. Eldste kjente testament i Norge er kongens eige frå 1277. Kyrkja freista å utvide testasjonsadgangen ut over tiendegåve og fjerdingsgåve. I eit bispevedtak frå 1280 var utgangspunktet full testasjonsrett for alle gaver til kyrkja til gagn for sjela. Om slike vedtak aldri blei gjeldande rett, må ein rekne med at dei har påverka praksis og arvingars vilje til å godta testament som gjekk ut over det lovbestemte. Slekta rett til eigedom var ikkje til hinder for kjøp, salg og makeskifte. Etter som kyrkja fekk disponible midlar, blei den sjølv i stand til å kjøpe jord og andre eigedoms- og bruksrettar. Prestebordsgodset vart etter kvart eige rettssubjekt.

Svartedauden i 1349-50 råka både folk og kyrkje hardt. Det er anslått at folketalet i Norge kring 1340 var på kring 500 000, medrekna

områda som seinare blei avstått til Sverige. Etter svartedauden og fleire påfølgjande pester er det rundt 1450 antatt at folketalet var kring 180 000.

5. Rettshistorie.

Til spørsmålet om eigedomsrett har vi skriftlege dokument heilt frå 1300-talet gjennom samlinga i *Diplomatarium Norvegicum*. Dette er ein omfangsrik og viktig norsk historisk kjeldepublikasjon, med diplomer (aktstykkje og brev) frå den eldste tid til ca. 1570. Her finn vi kjelder som m.a. seier meir om omstenda kring overgangen til prestegard. Desse kjeldene gjev god kunnskap om faktiske tilhøve, og avgjerande rettstilhøve er stadfesta i den tids rettsforvaltning. Rettshistorikaren Gudmund Sandvik (f. i Høyland i 1925) har etter oppdrag frå Norges allmennvitenskapelige forskningsråd gjeve ei grundig utgreiing om eigedomsretten til dei norske prestegardane i "Prestegard og prestelønn" (Universitetsforlaget 1965). "Norske prestegarder" v/Jan E. Horgen (Landbruksforlaget 1999) har også mykje interessant kjeldemateriell. Nyttig informasjon er også funne i ulike offentlege dokument og frå ulike offentlege kommisjonar. Så har vi sjølv sagt dei tradisjonelle rettskjeldene.

6. Offentleg rett eller privatrett?

Høyrrer forvaltningen av Opplysningsvesenets fond og prestegardane innanfor offentleg rett eller privatrett? Den nære tilknytninga til Grunnlova og forvaltninga gjennom Kyrkjedepartementet skulle tyde på at det her dreia seg om offentleg rett. Den offentlege regulering av samfunnslivet vert gjerne kalla offentleg rett. På den andre side vert Opplysningsvesenets Fond forvalta som ei stifting. Juridisk er då OVF å sjå på som privat og ikkje offentleg organ. Rettsforhold her vert då regulert av privatretten, også kalla sivilretten.

Opplysningsvesenets fond er eit sjølvstendig rettssubjekt som eig dei eigedomar og den finanskapital det består i. Såleis har OVF mange likskapspunkt med ei stifting.

Departementalt uttrykt inneber eigedomsrett at nokon har fritt rådevelde over noko, med dei begrensningar som følgjer av lovgjeving eller omsynet til særlege rettighetshavarar (Justisdep Ot. Prp. Nr. 53 (2002-2003)). "Hevd",

"alders tids bruk" og "festna rettsforhold" er også anerkjende erhvervs måtar i gjeldande tingsrett.

7. Garden Høyland vert prestegard.

Diplomatarium Norvegicum inneheld diplomer m.a. frå 1384 og 1392 vedkomande Høyland prestegard. Høyland prestegard si gamle historie kan takast som døme på kjent eigedomsforvaltning frå høg mellomalderen. "Gudrid Sigurdsdatter... ga førnevnte jord Høyland til evindelg eiendom og bosted for prest etter prest..." Slik står det i eit testamente frå 1384. Originalen, skriven på pergament, finst den dag i dag. Testamentet er stadfesta av ein rett 3. des. 1392. Der er det sagt med klåre ord at garden er ei gåve til kyrkja og preste-embetet, ein halvpart til kvar, og at dette gjeld "til evig tid."

8. "Presttaka". Begrepsavklaring.

Frå sein mellomalderen er det eit gjennomgåande drag i gåvebrev til soknekyrkjer og andre kyrkjelege institusjonar at gåva blir delt mellom kyrkja "til oppheldis" og presten "til bordheldis". Vi kan sjå halveringane i Kalvskinnen og kan beint ut følgje prinsippet i disposisjonane som biskop Eystein gjorde. Det var rift om sjelegåver mellom dei kyrkjelege institusjonane. Garanti i form av skråsetting og todeling har vore eitt av midla til å skaffe seg sjelemessegods. I striden mellom Stavangerbispen og kapitlet har ein også i ei domsavseiing i 1299 vedkomande eit testamente: "Bispen får halvdelen og kapitlet halvdelen. Taranger meinte at mensalgodset hjå oss vart lagt til embetet med eigedomsrett, kring 1400-talet. Nemnde opphav til Høyland prestegard gjev eit interessant tidshistorisk glimt og er eit døme frå sein mellomalderen på overgang til prestegard.

9. Impulsar frå Wessex i England.

Både kristningskongane og biskopane våre var kjende med rike kyrkjer frå utlandet. I kongedømmet Wessex i England, som på mange måter er fadder til kyrkja i Norge, var kyrkja den gong svært velstående med eigedomsrett til mellom ein tredjedel og ein femtedel av land i Sør- og Vest-England. Slik hadde kongane og biskopane og også utanlandske prestar eit

samanlikningsgrunnlag. I Norge skulle biskop og prest forhandle fram ordningar med bøndene.

Gåver til sjelehjelp førekom i mellomalderen også på høgste plan i samfunnet. Då Håkon Håkonsson fornya Magnus Erlingssons gåve av Stavanger by til Sankt Svithun og bispestolen, måtte bispen lova å "scra seittia" namna til kongane Sverre og Håkon. Hans eige namn skulle skrâsettast straks han døydd. For sjelemessene venta kongen takk av Gud og den heilage Svithun til beste for dei avfarne sjelene og til beste for livet for dei som levde. Skrâsetting og årtide hadde med sjelemesse å gjere.

10. Frå reformasjonen til 1814.

I reformasjonen tok kongen lovgjevingsmakt og styringsmakt over kyrkja. Dei rike katolske bispestolane og klostra vart no rekna for skadelege institusjonar, til skade for den rette tru og den rette gudsteneste, og kongen drog deira eige og inntekter inn til staten. Men kyrkjer og presteembete fekk ha eiga si, med same heimel som før. Reformasjonen og den påfølgjande tida fram til 1814 hadde begrensa påverknad på prestegardane og prestebordenes rettar og rettsstilling. Prestane på landet hadde som før i det store og heile alle rettane sine.

Kyrkjeordinansen av 1539, som var den nye kyrkjelovgjevinga etter reformasjonen, fastsette følgjande for prestebordsgodset, for så vidt i tråd med reformatorenes råd:

"Deslige skal hver Sognepræst beholde sin Præstegaard med al sin Rettighed og rette Tilliggelse, som der af Arilds Tid tilligget haver...." dvs. før reformasjonen.

Ordinansen av 1539 blei gjentatt i Christian IV's kyrkjeordinans av 1607. Ved innføring av eineveldet blei "geistlighetens privilegier" stadfesta i 1661. Norsk lov av 1687 fører vidare denne lina med atterhald for skogen. I einevaldstida vart det sett i verk ymse tiltak over kyrkjegods og embetsgods. Desse tiltak vart gjorde med lovgjevingsmakt, ikkje av eigedomsrett, og den eiga som staten ikkje tok bort, vart verande eige åt embets- og kyrkje-stiftingane.

11. Tida kring 1814 og Grunnlovas § 106.

I 1811 kom det eit reskript om grunnlegging av universitet i Norge, og der blei det vist til "det offentlige beneficerede Jordegods" som finansieringsmåte. I oppfølginga av reskriptet blei det foreslege at embetsinnehavaren til dekning av tapte inntekter skulle få 3/9 av avkastninga, universitetet 2/9, og til trengjande prestar og til almueskular skulle det gå 4/9. Forslaget blei godteke av kongen i 1812, men riksforsamlinga i 1814 vedtok å stanse salg. Spørsmål om korleis overskotet skulle nyttast kom opp igjen under eidsvollshandlingane i 1814 i samanheng med etablering av ein riksbank. Allereide i 1813 var det vedteke at ein 6% formuesskatt på matrikulert eigedom skulle danne grunnfond for ein dansk-norsk riksbank, og det blei foreslege å bruke det beneficerede godset, og at prestane skulle kome på fast løn. Sannsynlegvis for å unngå dette gjekk fleirtalet i konstitusjonskomiteen, embetsmennene og borgarane saman om eit forslag som blei forløparen til grunnlovas § 106, og som ville binde framtidige Storting med omsyn til bruken av prestebordsgodset. Grunnlovas § 106 fekk slik utforming: "Saavel Kjøbesummer som Indtægter af det Geistlighedens beneficerede Gods skal blot anvendes til Geistlighedens Bedste og til Oplysningens Fremme. Milde Stiftelsers Eiendomme skulle blot anvendes til dissers Gavn."

12 Salg av bygselgardar og leigendingsgardar og benefisert gods.

1814-vedtaket sette ikkje berre ein ring rundt verdiane i prestebordsgodset, men riksforsamlinga vedtok samstundes å stanse salg av bygselgardar. I åra etter 1814 var det strid om salg av bygsel var best. Denne enda i 1821 då kongen sanksjonerte "Lov, angaaende det beneficerede Gods". Lova etablerte også Opplysningsvesenets fond som skulle omfatte alle eingongsinntekter ved salg av prestebordsgods samt løpande inntekter av samme.

I tida 1821-92 vart det selt benefisert gods for 15,4 millionar kroner. Det svara etter skylda til over 1/6 av all fast eigedom i Norges bygdar.

I 1886 vart skylda på eigedom lagt om frå dalarskyld til skyldmark. Matrikkelen dette året

viser at i Rogaland var det fem prestegardar over 20 skm: Lye, Høyland, Falnes, Avaldsnes og Jelsa.

Reduksjonslova av 1882 for prestegardane førde til strid, for di det gav høve til å føre medel som eit embete åtte, inn i Prestegardsfondet, som var eit kyrkjeleg landsfond. (Robberstad s.152). A. Taranger (1858-1930, prof. jur. 1898-1928) greidde ut spørsmålet i ei stor avhandling, om eigedomsretten til dei norske prestegardane (Norsk Retstidende 1896 s. 337-438, jfr. tillegg 1902 s. 1610). Han skreiv etter oppmoding frå ein kommune (Norderhov) som hadde saksøkt Kyrkjedepartementet. Taranger heldt på institutt-teorien, og kom til at embetet, kallsstiftinga, eig prestegarden.

13. Prestegardsskogane.

Prestegardsskogane fall inn under begrepet "det Geistligheden benefiserede Gods" i Grunnlova. I 1860 overførte staten rettane til "Statens Prestegaarde" til Opplysningsvesenets fond (Sandvik s.306). Desse prestegardane kom dermed i same stilling som andre prestegardar. Prestegarden med den skog som trongst til hus- og gardsbruk, skulle framleis vere embetsinntekt, medan den "overflødige" skogen ikkje lenger kunne seljast til fordel for fondet slik lova av 1821 (§ 17) baud, men drivast av statens skogvesen til inntekt for Opplysningsvesenets fond. Dette var innhaldet i skoglova frå 1863 når det galdt dei benefiserte skogane. I 1885 stadfeste Stortinget at inntektene på desse skogane skulle reserverast til presteskap og opplysning. Frå 1860 hadde kyrkjedepartementet ein eigen forstmeister, og administrasjonen av skogane blei etter kvart samla i eit eige fagorgan, i dag Statsskog. Den nye lova om Opplysningsvesenets fond, som m.a. avløyste prestegardslova, har ikkje lenger binding til eit statleg forvaltningsorgan for fondets skogar.

14. Oppdelt forvaltning av fond og realverdiar i mellomkrigsåra.

Sandvik hevdar i samband med statens fondsforvaltning at "rettssubjektivitet" og "eigedomsrett" for fonda ikkje er blitt respektert i høgare grad enn statsmaktene har funne det tenleg. Reiskapane til å disponera fritt over fonda har mellom anna vore lov av 23.2.1923 som fast-

sette at Kyrkjedepartementet kan leggje inn-tekter av salg av prestegardsparsellar og diverse former for embetskapitalar som ikkje trengst i vedkomande prestegjeld, til eit særfond under Prestegardsfondet for å bruke dei til andre kyrkjelege formål.

Prestelønningskomiteen av 1937 gjorde framlegg om å samle fonda og realverdiane i to fond: "Universitetsfondet" og "Kirkefondet". Det er å merka seg at ei av grunngevingane for å skipa eit særskilt Kyrkjefond, administrert av Kyrkje- og undervisningsdepartementet og ikkje t.d. av Finansdepartementet, var eit vanleg syn at det benefiserte godset var "kirkens eiendom" og det måtte gje seg utslag i ei separat forvaltning av kyrkjelege fond og realverdiar.

15. Kyrkjedepartementet forsvarar at kyrkja eig fonda.

Kyrkjedepartementet har gjennom åra vore ein sterk forsvarar for at kyrkja var eigar av fonda. Fram til unionsoppløysinga var det også tradisjon at kyrkjestatsråden helst skulle vere geistleg. I 1897 vedtok Stortinget at regjeringa skulle røkje etter om det ville vere heldigare å slå saman alle offentlege fond, både for å få ein billegare administrasjon og for å få i stand ein sentral offentlig utlånsinstitusjon. Alle departement gjekk imot framlegget. Kyrkje- og Undervisningsdepartementet hadde si spesielle grunngeving. Departementet sa beint ut at grunnlovsparagraf 106 ved å legge ein del av salssummane for benefisert gods til opplysningsformål, "hadde fordunklet begrepet om kirkens enerett til dette gods". Departementet sa vidare at skulle fonda bli samanslegne med andre fond, var det fare for at dei "i strid med deres historiske opprindelse og Grundlovens bestemmelse, kunne forsvinde som kirkens særformue og indgaa i de almindelige statsmidler...." Departementet hevda prinsipielt og med styrke at "selve Grundlovens § 106 har stadfæstet kirkens særrett til det omhandlede gods".

Då det i 1923/24 vart gjort framlegg frå Statens forenkling- og sparekomité om å samle alle fonda og deretter å overføre forvaltninga til Finansdepartementet, kom det skarp reaksjon imot frå Kyrkjedepartementet. For det første avviste Kyrkjedepartementet all

tale om at administrasjonen var dyr eller ineffektiv. For det andre hevda departementet "at de midler, hvorav disse fonds er dannet, (har) i prinsippet vært uavbrutt anerkjent som kirkens eiendom her i landet helt fra Hellig Olavs tid og til nu - de er uttrykkelig anerkjent som sådan ved grunnlovens paragraf 106 og bekreftet i vår senere lovgivning". Professor Nikolaus Gjelsvik uttala til ekspedisjonssjef Oftenæs i 1928 at han var samd i dei departementale synsmåtene: "Eg meiner at ein aldri må gløyma at dei kyrkjelege fondi høyrer kyrkja til og ikkje Staten. Før ein eingong ei fri folkekyrkje i staden for statskyrkje, må det vera ein sjølvsgad ting, at kyrkjefondi går yver til den frie folkekyrkja. Og dermed er det og avgjort at det vilde vera eit stort mistak, om ein ikkje i styret og rekneskapsførsla m.m. held kyrkjefondi og det andre kyrkjegodset vel skilt frå statsfond og annan statseigedom".

16. Lov om prestegardar 1955. Inga endring av eigedsretten.

Prestegardslova av 9. desember 1955 opprettheld prestebustader og -gardar som eigedomsmasse under forvaltning av Kyrkje-departementet. At prestane ikkje lenger får inntekter av prestegarden har samanheng med lønsordninga av 1950 som førte prestane over på lønsregulativet for statens tenestemenn. Lovrevisjonen tilsikta ikkje noka endring av eigedsretten eller andre rettsforhold vedkomande prestegardane. Dette blei understreka både i lovproposisjonen (Inst. O. XVII for 1955) og under behandlinga av lova i Stortinget.

17. Opplysningsvesenets fond.

Opplysningsvesenets fond blei etter kvart synonymt med heile prestebordsgodset og eit samlande uttrykk for dei faste eigedomar og kapitalar som fondet utgjør. I 1963 blei ulike fond, med unntak av særfondet, slått saman til Opplysningsvesenets fond. Samstundes fall ordninga med tilskot til Universitetet i Oslo bort. Avkastninga av det samla fond blei brukt på prestegardane. Denne endringa i forvaltninga skjedde med det tradisjonelle atterhaldet om at eigedomstilhøvet ikkje skulle endrast. Ved omlegging i 1985 (Stortingsmelding) av salgspolitikken for prestegardane og tomter

blei det beslutta å opprette eit nytt særfond II. I den nye lova om Opplysningsvesenets fond blei så dei to særfonda slått saman med hovudfondet og skal brukast som følger: "Avkastningen frå fondet skal først dekkje fondet sine utgifter. Utover dette kan avkastningen leggjast til kapitalen og gis til kyrkjelege formål etter nærare avgjerd av Kongen."

Kapitalfondet er plassert i ulike former for verdipapir, aksjer og fond og skal sikre at fondets realverdiar held seg og helst veks. I tillegg skal avkastning frå finanskapitalen bidra til å dekkje utgifter for fondet, og til å fremje kyrkjelege formål. Fondet skal kome Den norske kyrkje til gode.

18. Sentrale faglege rettstolkingar i etterkrigsåra.

Kristian Hansson:

På bakgrunn av dåværende lover, rundskriv og forordningar skriv Kr. Hansson i sin "Kirkerett, 2.utg. 1957" s.225 m.a.: "Innrømmelse av bruksrettigheter eller annen disposisjon over prestegård eller -bolig er ikke gyldig uten samtykke av departementet eller den som departementet måtte gi fullmakt. Salgssummer tas inn i Opplysningsvesenets fond, for så vidt ikke annen bestemmelse blir truffet på grunn av særlig atkomst- eller hjemmelsforhold for vedkommende prestegård. Festeavgifter, renter av salgssummer og annen inntekt av bruksrettigheter og lignende regnes som inntekt av prestegård hvis ikke noe annet blir bestemt i særlige tilfelle."

Knut Robberstad:

Prof. Knut Robberstad konkluderer slik i synet på eigedsretten til prestegardane (Lærebok i kyrkjerett. 2. hefte. Universitetsforlaget. (ikkje årstal)): "Det er embetsstiftingi som eig prestegarden. Men lovgjevaren over kyrkja har ein rett til å gjera umskippingar so embetsgarden vert utnytta på beste måte til det kyrkjelege fyremålet sitt.Endeleg er å nemna at sume prestegardar høyrer embetet til etter særleg heimel, som ikkje er umstridd. Det gjeld prestegarden i Høyland (testament 1384), Hjørundfjord (gåvebrev 1786) og Fosnes (testament 1777). Kyrkjedepartementet meiner at prestegarden i Gjerpen høyrer embetet til (Retstidende 1896 s. 423)."

Gudmund Sandvik:

Gudmund Sandvik (f. i Høyland i 1925, seinare professor i rettshistorie) konkluderte slik i "Prestegard og prestelønn" (Universitetsforlaget 1965): "Staten eig dei kyrkjelege fonda og restane av det benefiserte godset, derunder prestegardane" (s.318). Han ser dette i samanheng med synet på at etter reformasjonen har gudsdyrking vore ei statsoppgåve i vårt land. Opplysningsvesenets fond kan sjåast på som ein reidskap for den konfesjonelle stat. Grunnlovas § 2, at riket har ein offentleg religion, forpliktar staten til å ta på seg utgiftene med gudsdyrkinga. Sandvik ser konklusjonen sin også i høve til at den norske staten framleis er konfesjonell, og at Stortinget er herre over statens økonomi.

Sandvik har i møte med danske og engelske rettslærde sett rettstilhøve i samanheng med ei funksjonell problemstilling og hevdar at "eigdomsrett" slett ikkje har eit spesifikt og allmenngyldig innhald, men at det berre får meining ut frå den samanhengen det blir brukt.

19. Frå Prestegardslova av 1955 til Fondslova av 1996.

Prestegardslova av 1955 er følgd opp i Lov om Opplysningsvesenets Fond, Lov av 7.juni 1996 nr.33. Når denne lova vart iverksett, vart Prestegardslova av 1955 oppheva. Det er tydeleg at intensjonen frå Prestegardslova § 16 er følgd opp i den nye Opplysningsvesenets Fonds lov.

Det har med den nye kyrkjelova og fondslova vorte ei opprydding og forenkling av det kyrkjelege lovverket. Lovgjevinga har meir preg av å vere rammelovgjeving og meir detaljerte bestemmelser er gjerne gjeve i regelverk på lågare nivå. Det Kongen tidlegare beslutta om er i stor grad delegert anten til departementet eller til Kyrkjemøtet.

Vi kan merke oss at Stortinget ikkje vedtek kyrkjelov med heimel i statskyrkjeordninga, men i kraft av sitt allmenne lovgjevingsmynde. Ved sida av å utøve mynde i kyrkja som lovgjevande forsamling legg Stortinget også føringar for Kongens og Regjeringas kyrkje-styre i kraft av sitt bevilgande mynde, jfr. Grunnlovas § 75. Den styring som Stortinget og statsforvaltninga utøver gjennom økonomien i

kyrkja har dei seinare åra blitt meir merkbar etter kvart som forvaltninga har utvikla seg frå rein regelstyring til ei meir mål- og resultatretta leing.

20. Avslutning.

Til spørsmålet om eigedomsretten til Opplysningsvesenets fond kan vi følgjeleg svare: Det er ikkje staten som eig OVF. Stortinget kan såleis ikkje gjere endringar på eigedomsretten til OVF. Fondet er eit eige rettssubjekt og i likskap med ei stifting eig seg sjølv. Fondets formål er uttrykt i § 2, der det heiter at "Lova skal sikre at fondet kjem Den norske kyrkja til gode og at verdiane blir bevarte og gir avkastning i samsvar med Grunnlova § 106". Ut frå gjeldande lovverk er det tydeleg at det grunnlovfesta Opplysningsvesenets fond vert å sjå på som eit kyrkjeleg fond.

Direktør Egil K. Sundbye uttaler i Vårt Land 3.4.06 : "...Hensikten med fondet er å komme Den norske kirke til gode. Da må man først gjøre seg ferdig med diskusjonen om hvor Opplysningsvesenets fond skal havne, før man smuldrer fondet."

Menneskeslektens synd og skyld - og dåpsbarna

AV SYKEHUSPREST JENS BOGE

Kan kirken finne en bedre måte å kommunisere sitt anliggende ved dåpen, uten å gå på akkord med sin lære?

Ordene om menneskeslektens synd og skyld kan nok forsvares i gitte sammenhenger, men det er et vanskelig tema å kommunisere ved dåpen, spesielt ved barnedåpen, fordi den spontane opplevelse av spedbarna er stikk motsatt. Om noen skulle være uskyldige, må det være de. Selv for en teologisk skolert person kreves en deduksjon i flere ledd for å finne hva som er den bakenforliggende mening med disse uttrykkene.

Man har brukt læren om arvesynden samt Jesu påpekning av at alt som er født av kjød osv (Joh 3), som begrunnelse for barnedåpen, i tillegg til fortellingen om at Jesus velsignet småbarna. Den sistnevnte fortellingen er umåtelig vakker og må antas å kommunisere et meningsfylt budskap i dåps situasjonen, ikke minst når det er barn som døpes.

Den viktigste begrunnelse for barnedåpen må være denne fortellingen, samt refleksjonene om barna som medlem av paktsfolket (dåpen som Kristi omskjærelse), og at kirken sannsynligvis har praktisert barnedåp helt fra den første tid.

Når man først har valgt å døpe de små barna, er det verken mulig eller ønskelig å komme

bort fra at dåpen også får preg av det som i moderne språkbruk kalles en overgangsrite. Den kirkelige handling sammen med familiefesten markerer at familien har fått et nytt medlem, og ritualene gir en ramme for å feire dette. Dermed får dåpen en naturlig kobling også til den første trosartikkel. Hvis dette ikke kan kobles til dåpen, hvordan skal kirken ellers kunne møte familiens glede og stolthet over sitt nye medlem? I den avisen jeg leser, står det under omtrent alle fødselsannonser at "stolte og glade foreldre er..."

Når man gjør arvesynden til hovedbegrunnelse for dåpen, får den et mer dramatisk preg, og man reiser dermed også spørsmålet om hva som skjer med barna som dør uten dåp. Vår kirke har for lengst gått bort fra læren om at disse barna går fortapt, men det sier vel noe at spørsmålet i det hele reises. Uansett er det en logisk slutning av enkelte typer dåpsteologi. I min arbeidssammenheng på sykehuset blir dette spørsmålet aktuelt rett som det er.

Kanskje kunne vi se en parallell til nattverden. Det synes i dag å være bred enighet om at den fikk altfor sterkt preg av bot og alvor i tidligere perioder, og at dette skygget for aspektene glede og fellesskap. Det har vært en markant dreining bort fra dette, og mer vekt på de siste aspektene. Det vises både i liturgi og i

nyere nattverdsalmer. Når man kunne justere betoningen omkring nattverden, må det vel kunne skje noe tilsvarende med dåpen.

Hensynet til kommunikasjon er nevnt, men man må selvsagt også se på liturgisk tradisjon og skriftforståelse. Ved voksendåp er det naturlig at man vektlegger et nytt liv og forsakelse av synden. Det kommuniserer logisk nok. Men når det gjelder barna, (og jeg mener det er rett

å døpe dem) så må man kunne vente med den voldsomme påpekning av menneskeslektens elendighet og heller glede seg i nuet over livets under og i likhet med Mesteren selv avstå fra belæringen, men legge hendene på dem i dåpen og velsigne dem. Dette vennlige kroppsspråket er vel dessuten det eneste spedbarnet selv kan oppfatte.

Kirkesplittelse, gudstjenestefelleskap og fortapelse

AV PER H. ANDERSEN, OGSÅ PREST I DEN NORSKE KIRKE

I LK nr. 6 og 7 har Ole Fredrik Kullerud (OLK) noen betraktninger omkring Lærenemndas (LN) konklusjoner. I likhet med flere har han pekt på at homofilspørsmålet fører til kirkesplittelse.

Han kan sikkert ha rett i det, når en nemnd i første omgang konkluderer med at man kan leve med samme syn i kirken, og den ene halvdel etterpå går sterkt ut og snakker om vranglære og oppfordrer til boikott av dem som har et "liberalt" syn i dette spørsmålet.

Dette er dobbeltmoral. Det viser at den åpne holdningen til to syn i LN har vært et spill for galleriet. Rett skal være rett, noen av medlemmene kunne ikke gå inn for denne harmonimodellen.

Selve diskusjonen om homofili er nå tilbakelagt. Alle vet hva alle mener, og dermed gjensstår den praktiske delen: hvordan leve med

to syn i kirken? For enten man mener det er kirkesplittende eller ikke, må vi det.

Det er en ting i OLKs innlegg -- og i mange andres argumentasjon -- som jeg ikke forstår: At uenigheten skulle føre til at gudstjenestefelleskapet skulle opphøre mellom de "liberale" og de "konservative". Dette er en tankegang som for meg nesten kan kalles blasfemi. For hva skulle gudstjenesten ellers være enn samlingen av mennesker som tilber Gud som et fellesskap av feilende søkende mennesker som forenes nettopp i - tilbedelsen. Vi søker Gud i vissheten om at Gud er større enn våre argumenter og vår splittelse. Hvis vi ikke en gang kan la denne arenaen være fri for våre stridigheter, så kan ikke vår gudstro være rare greiene. Men heldigvis er det ikke vår tro som avgjør dette, for Gud er større enn vår skrøplige tro.

Uenighet er ikke farlig i seg selv. Det er først når en part blir autoritær at fellesskapet settes på prøve.

I kirken har vi et våpenhus. Der skulle man sette fra seg våpnene i gammel tid, fordi vi inne i kirken skulle være venner og ha et fellesskap. Kanskje skulle vi sette våre argumenter og våre prinsipielle syn fra oss der ute, og feire gudstjenesten sammen i fred og fordragselighet?

Ikke for det, jeg tror Gud tåler våre dumheter, men kanskje vi for vår egen del skulle lytte litt mer til hverandre.

Jeg er dypt uenig i OFKs utsagn: "Å feire gudstjeneste sammen uttrykker at man står i et forsonet forhold og er på samme vei ...Kirken kan ikke åpne for en motsetning mellom læremessig og liturgisk enhet. Hvor enhet i evigheten er utelukket, kan ikke kirken manifestere enhet her i tiden". Sagt med andre ord (min tolkning): Gudstjenesten er for dem som mestrer livet og den rette lære, og de andre får feire sine argumenter. Dette er fariseisme og lovtrelldom, og det grenser til blasfemi i mine øyne (og ører).

Jeg kan ikke forstå et bibelsyn og et kristendomssyn som føret til fordømmelse av andre og som dømmer mennesker til fortapelse. I Jesu evangelium hører vi noe annet: Vi hører om en Gud som har medynk med menneskene, som oppsøker dem som faller utenfor, som lover dem himmerike og ikke fordømmer noen. Det går ikke an å leve i Det gamle testamente , med dens lover og bud, når evangeliet er kommet til oss. Slik jeg tolker evangeliet, er det i strid med tanken om "synder som fører til fortapelse" (OLK). Da blir det jo ikke frelse ved tro, men ved gjerninger.

"Vrangt har ingen rett i kirken", sier OKL. Det er en rystende feiltakelse. Jesus tok jo de "vrangt" inn i sitt fellesskap og gav dem rett til

fellesskap. Derved fikk de troen på seg selv og på kjærligheten tilbake. Og tanken om at det ikke skal finnes urent i himmelen, blir også forvrengt hos ham, enda han kommer med et nøkkelord i neste setning: Skapningen skal bli helbredet.

For tanken om at noe urent ikke skal finnes i himmelen, har ikke noe med at *de* "urene" skal bli skilt ut. *Det* urene er borte fordi Gud har rensset det bort, slik at vi alle skal oppleve Guds kjærlighet helt og fullt. Og når Gud gjenoppretter alt, skiller han ikke mennesker fra hverandre. Slik tolker jeg Jesu evangelium.

Har OLK og andre likesinnede tenkt på hva de kommuniserer når de snakker om homofili som synd som fører til fortapelse? Har de tenkt på at mennesker lider under fordømmelse og føler seg utstøtt av kirken? Dette gjelder ikke minst homofile som ønsker å leve et anstendig liv i overensstemmelse med Guds kjærlighet, eller utføre en prestetjeneste i tro og redelighet.

Synd er ikke umoral. Synd er det i oss som får oss til å bryte fellesskapet, som nekter Guds kjærlighet å trenge gjennom til mennesker. Ingen av oss går fri, og derfor trenger vi gudstjenesten som et fellesskap der vi kan åpne oss for Guds kjærlighet.

At Gud dømmer noen til fortapelse, er ikke overensstemmende med Jesu evangelium, slik jeg ser det., selv om det ganske fort ble en oppfatning i Det nye testamente, ikke minst hos Paulus. For det gir makt over sjelene når man på Guds vegne skiller ut de som er "feil", og derfor ikke er verdige for Gud.

Jeg kan gjerne feire gudstjeneste med en som er uenig med meg. Gudstjenesten og nattverden er et mysterium som ikke er avhengig av vår forståelse. Jeg tror, som sagt, Gud er større enn våre tanker.

Gradert menneskeverd – en konsekvens av endret biolov?

AV EYOLF BERG, PREST OG REDAKSJONSSEKRETÆR

Under ovennevnte overskrift arrangerte organisasjonen Menneskeverd fagseminar i Håndverkeren i Oslo fredag 21. april. Bakgrunnen for seminaret, som var godkjent av Den norske legeforening som 6 timers valgfritt kurs for alle spesialiteter, var Soria Moria-erklæringens forvarsel om vesentlige liberaliseringer i bioteknologiloven. I tråd med denne erklæringen har regjeringen allerede sendt sine endringsforslag ut til høring. Gjennom disse endringene vil regjeringen bl.a. åpne for forskning på "overtallige befruktede egg", og "at barn som blir født etter [vevstyping i forbindelse med preimplantasjonsdiagnostikk] behandlingen, kan være donor og redde livet til en alvorlig syk søster eller bror som trenger stamcelletransplantasjon fra vevstypelik donor."

På foreleserlisten sto en rekke kjente navn med stor faglig tyngde innen medisin (professor Torleiv Ole Rognum, seksjonsoverlege Rita Kolvik, professor Ola Didrik Saugstad), filosofi (professor Kjell Eyvind Johansen, professor Dagfinn Føllesdal) og teologi (professor Gunnar Heiene). For dem som, når de leser hvem som arrangerte seminaret, frykter ensidighet i forhold til lovforslaget, skal det påpekes at her kom både tilhengere og motstandere til orde, med Rita Kolvik som den mest uttalte forsvaren av forslaget.

Regjeringens mål med lovendringen er å

eliminere faren for at foreldre "overfører arvelige sykdommer til sine barn". Som spesielt filosofene påpekte, aner man her en ubehagelig gjenklang av forrige århundres eugenetikktenkning, og debatten på seminaret viste at denne problemstillingen og dødshjelp-problematikken i økende grad griper over i hverandre. Selv ikke Kolvik maktet å argumentere mot at der er en sammenheng, og måtte motstrebende erkjenne at det ikke lot seg gjøre å holde disse to fra hverandre.

Det kom også tydelig frem at de enkle posisjonene fra forrige århundres abortdebatt er blitt vesentlig problematisert av nyere forskning, og at forskningen endog er i ferd med å gjøre premissene for endringene i bioteknologiloven avleggs: "Det er mulig å få pluripotente celler ved hjelp av en relativt enkel prosess som ikke går ut på å skape og ta fra hverandre igjen et menneskelig embryo" (Michael Roberts i Science 17.02.06 - sitert av Føllesdal).

I debatten etter de tre medisinske foredragene kom det tydelig frem at tilhengerne av lovendringen erkjenner de samme forskningsfakta som motstanderne påpeker, men at de, som Føllesdal påpekte i sitt foredrag, lar seg styre av følelser (jfr. SV's helomvending i Mehmet-saken), og Føllesdal gikk ut med en sterk kritikk av lovgiverne - og pådriverne for den type forskning den nye loven åpner for - for å dekke manglende argumentasjons-

tyngde med et sterkt oppbud av følelser. Også Saugstad, etterlyste også en dyptgående og prinsipiell debatt omkring de ulike hensyn som må tas i møte med nye metoder i kampen mot alvorlige, arvelige sykdommer: "Det er skremmende når en ledende politiker sier at han ikke har noen motforestillinger".

Seminaret hadde samlet et stort antall deltagere, hovedsakelig medisinerere og jurister. Denne skribenten hadde forventet at der også skulle være et stort antall teologer, men med et par unntak glimret disse med sitt fravær, til tross for at seminaret var bekjentgjort via Presteforeningen. Hvorfor dette fraværet? Er det frykten for å bli satt i bås med militante aksjonister som skremmer teologene bort? Jeg vil tro at temaet som seminaret tok opp, i aller høyeste grad er et tema vi som teologer bør vie stor oppmerksomhet, noe også Heiene

kom inn på i sitt foredrag. Vi risikerer å få en lov som i urovekkende grad vil åpne for en gradering av menneskeverdet. Barn vil måtte leve med vissheten om at de ble født utelukkende fordi en annen trengte noen av deres biologiske egenskaper. Hva vil en slik visshet få å si for disse barnas selvbylde og for deres evne til å bygge et selvstendig liv? Dette er bare noen av de spørsmål som ble reist på seminaret, og som prester og andre sjelesørgere må være forberedt på å møte når vi en gang i fremtiden skal stå overfor disse "hjelpesøknene"

Organisasjonen Menneskeverd fortjener honnør for at de våger å arrangere et seminar av denne typen, med så stor både tyngde og bredde. Det er å håpe at teologene kommer sterkere på banen i fortsettelsen, for den må komme.

FRA BOKFRONTEN

Et nytt blikk på kirkens liturgiske historie

Martin D. Stringer:

A Sociological History of Christian Worship

Cambridge University Press, 2005

Denne boka vil gi til beste en alternativ liturgihistorie. Martin D. Stringer arbeider med fagfeltet antropologi/sosiologi/religion ved Universitetet i Birmingham. Mens tradisjonelle tilnærminger til liturgihistorien mest har tatt for seg liturgiske tekster, vil Stringer fokusere det han kaller "diskurs" - et omfattende begrep som inkluderer både tekster, handlinger, bygninger, sosiale sammenhenger osv. Det liturgiske livet, "worship", er da det sted

hvor den kristne diskursen gjennom historien har kommet til uttrykk i samfunnet. Stringer vil ta for seg vekselvirkningen mellom samfunn og kirke på en annen og mer sammensatt måte enn det som har vært vanlig innen liturgikken. Det er et grep som jeg opplever som svært interessant. Han makter da også å gi mange nye og tankevekkende innsikter.

Boka er delt opp i seks kapitler, som alle tar for seg hver sin hovedperiode. Første kapittel

handler om tiden fram til år 300. Stringer skriver at det er lite vi med sikkerhet vet om kirkeordning og gudstjeneste i de første århundrer. I kirken aller første tid er det gudstjenesten i Korint vi vet mest om ut fra skildringen i 1 Kor 11 og 14. Her er det to felt som fremstår som sentrale: 1) Måltidet og 2) Ånden - gjennom en åndsfylt, karismatisk gudstjenesteform.

For tiden etter NT lar det seg ikke gjøre å påvise en jevn utviklingslinje verken hva angår embete, nattverdfeiring eller liturgi. Hos eksempelvis Justin, rundt år 150, synes gudstjenesten å ha liten grad av formalisert struktur. Men det skjer etter hvert en gradvis formalisering, slik det fremstår hos Hippolyt rundt år 200.

Stringer gir særlig oppmerksomhet til profetiens plass i den første kirke. Den direkte og åndsinspirerte profeti hadde sitt sentrum i Lille-Asia, var ofte båret fram av kvinner og utgjorde et uroelement i forhold til en kirke som etter hvert fikk et stadig mer fiksert og autoritativt embete. Dette fenomenet, som Stringer kaller *"The New Prophecy"*, ble da også møtt med motstand, og døde ut i løpet av 300-tallet.

Bokas andre hovedkapittel tar for seg perioden som ble avgjørende preget av skiftet som skjedde med keiser Konstantin. Det omfatter tiden fra år 300 til 600, og har fått overskriften: *"Worship and the Christianisation of Public Space"*. Som tittelen angir, er dette en periode der kirken tar over det offentlige rom, først og fremst i byene. Stringer viser til utviklingen i Jerusalem, Konstantinopel og Roma. Alle steder var kirkens motivasjon den samme: "to claim their city for Christ". I Konstantinopel skjedde dette ved at kirken forholdt seg til keiseren og hoffets aktiviteter, i Roma ved at man fokuserte på historien og martyrene, og i Jerusalem ved å løfte fram evangeliens fortellinger og deres aktualisering i tid og sted innenfor byen.

Etter så å ha drøftet perioden 600-900, tar Stringer i bokas fjerde kapittel opp tidsavsnittet fra 900 til 1200, og gir det navnet: *"The dominant discourse of cosmological Christianity"*. I vestkirken handlet fromhetslivet nå for en stor del om tilstedeværelse i messen. Mens menigheten tidligere var mer aktiv, ble den nå

reduert til tilskuere til den prestelige aktivitet. Kirken fungerte som en form for *"powerhouse"*, hvilket Stringer illustrerer ved å beskrive det livet i og rundt katedralen i Salisbury. Kirkens liturgiske aktiviteter bidro i folks opplevelse til å holde Guds straffedommer på avstand og opprettholde verdens orden og naturens livskraft. Dette skjedde blant annet gjennom prosesser i byene og ute på markene. En slik form for kristendom fortjener i følge Stringer betegnelsen *"kosmologisk"*, fordi den omsluttet hele virkeligheten.

I det neste kapittel, som drøfter tiden fra 1200 til 1500, beskrives bla det fenomenet Stringer kaller *"vicarious tradition"*. Han mener å kunne påvise at kulten ble oppfattet slik at den fungerte vikarierende for dem som ikke var til stede. Det var ikke nødvendig å delta i messen for å dra nytte av den, det var tilstrekkelig å vite om at den fant sted. Her beskriver Stringer et fenomen som i beslektet form også kan gjøre seg gjeldende innen vår folkekirkelighet i dag, og som er beskrevet bl.a. av Harald Hegstad: Trosfelleskapet som samles regelmessig til gudstjeneste har en symbolsk og representativ funksjon i forhold til det folkekirkelige flertall som ikke er til stede. Gudstjenesten feires "på vegne av flere".

Etter en gjennomgang av årene 1500-1800, med bl.a. en interessant analyse av den sekulære humanismens infiltrering i kirkesmusikken gjennom Mozart, behandler Stringer den siste perioden, 1800-2000, under overskriften: *"The Globalisation of Christian Worship"*. Stringer hevder her at den såkalt "globale" kulturen i virkeligheten er bestemt av en dominerende vestlige/kapitalistisk diskurs, og dette lar seg avlese også innenfor det liturgiske felt. Både de katolske reformene etter Vatikanum II og tilsvarende fornyelsesarbeid innenfor protestantiske kirker har vært bestemt av impulser fra Europa.

Hvilke tendenser er det så som gjør seg gjeldende rundt år 2000? Stringer peker på to: For det første merkes en økumenisk *nattverdfornyelse* på bred front. Denne har bl.a. opphav i den engelske "Liturgical Movement". Dernest blåser det en kraftig *pentekostal/karismatisk* vind som medfører en variert flora av nye menighetsdannelser. Felles for disse er det paradoksale forhold at de har stor evne til lokal

tilpasning men uten å ta opp kulturelle innslag fra den nære kontekst i særlig grad. Over alt har disse menighetene en ganske uniformert, enkel liturgisk form der prekenen står i fokus, men med åpenhet for karismatiske, spontane innslag.

Slik Stringer ser det, har situasjonen i dagens liturgiske liv dermed fellestrekk med menighetslivet som beskrives i 1. Korinterbrev. Det finnes to dominerende strømninger: 1) *en fornyelse av nattverdfeiringen* og 2) *den åndsinspirerte, åpne gudstjenesteform*. Men i motsetning til i Korint, så finnes disse elementene sjelden i samme menighet; de eksisterer i ulike miljøer. Stringers personlige visjon er at disse strømningene i større grad skulle møtes, og at dette skulle skje innenfor menigheter preget av diakonal omsorg for sin omverden.

Sett i historisk perspektiv kaller den aktuelle kirkelige situasjon også på kritikk. Stringer spør om ikke dagens "mainstream churches" i alt for stor grad feirer en for tam og ufarlig nattverd, uten den sosiale sprengkraft som måltidet etter sitt vesen skal ha. Videre anklager han pinsevennene for å ha tilpasset seg den rådende kommersielle kultur. Han spør også om ikke den voksende trend med ulike former

for alternative gudstjenester er en postmoderne tilpasning til et samfunn med menneskets behov som viktigste målestokk. Slik Stringer ser det, preges dagens vestlige kirker av makelighet og forsøk på å skape en illusorisk intimitet. Selv om det ikke går noen direkte vei tilbake til Korint, mener Stringer likevel at vi i her finner viktige impulser for en nødvendig nyorientering.

Jeg opplevde dette som en bok der kirke- og gudstjenestehistorie presenteres på en ny måte som er bestemt av et omfattende sosiologisk perspektiv. For alle som er opptatt av kirkelig og liturgisk fornyelse, vil dette være stimulerende lesning. Dessuten kan vi ha godt av å overveie den anbefaling Stringer antyder for veien framover: En eukaristisk sentrert gudstjenestereform med åpning for aktuelle og delvis også spontane innslag, feiret av menigheter som lever i diakonal dialog med det større sosiale miljø utenfor. Hvis Stringer i tillegg hadde utvidet perspektivet til også å omfatte homiletikken, og understreket behovet for en kreativ, identitets- og trosbyggende preken, ville boka vært enda bedre.

Halvor Nordhaug

SØNDAGSTEKSTEN

Kurt Hjemdal, Bjarte Nese og Hilde Barsnes

2. pinsedag

5. juni 2006

Pinsens kjennetegn og frukt

Prekentekest: Apg 2,42-47

Inngang:

For mange er kirken en stadig kilde til bekymring og uro. Noen synes den er i ferd med å bli alt for liberal, andre opplever at den er håpløst konservativ. Mange spør seg om den har noen fremtid. Og det er god grunn til bekymring for det er mange dystre tegn i tiden når det gjelder kirkens skjebne.

Samtidig er det viktig å ha perspektiv på bekymringene, for det er ikke noe nytt at kirkens situasjon er bekymringsfull. Når var den ikke det? Kanskje ikke i de lykkelige vårdager som prekensteksten for 2. pinsedag skildrer, men sannelig varte de ikke lenge. Les videre i Apg. Ganske snart er kirken preget av indre uro og ytre forfølgelse. Jesu ord om at disiplene skulle ha trengsel i verden viste seg rask som en sann beskrivelse av kirkens situasjon.

Dette ikke sagt for å undersøke alvor i dagens kirkesituasjon, men for å understreke at kirkens vei i verden er en vei preget av kors og trengsel. Og midt i dette lever kirken sitt liv, bygger Gud sin kirke og erfares fortsatt noe av det som skildres i Apg 2.

En av dem som fikk erfare sin del av kirkestrid og selv var årsak til mye uro, dikterpresten N F S Grundtvig, har på en mesterlig måte skildret kirkens vei og skjebne i sin salme "Kirken den er et gammelt hus, står om enn tårnene faller" NoS 689. I vers 3 sier han:

"Vi er Guds hus og kirke nu, bygget av levende stener, som under kors med ærlig hu troen og dåpen forener. Var vi på jord ei mer enn to, bygge dog ville han og bo hos oss med hele sin nåde."

I det perspektiv erfares den levende kirke fortsatt over alt der mennesker samles i Jesu navn, deler apostlenes lære, samfunnet, brødsbrytelsen og bønnene. Der bygger og bor den Allmektige og der hjelper han mennesker til frelse.

Det tar ikke bort bekymringene, de dystre perspektivene, eller alvor i kirkesituasjonen hos oss. Men det hjelper oss til å løfte blikket og feste det på Hans makt og muligheter inn i enhver tid og situasjon. Som det står i en gammel åndelig sang: "Om Frelseren sover i båten iblant, han er dog i båten om bord". Underforstått: Båten kan ikke synke om det stormer aldri så mye.

Til teksten:

Teksten for 2. pinsedag er den første av tre samleberetninger tidlig i Apg. De neste to finner vi i 4,32-35 og 5,12-16. Lukas bruker disse samleberetninger til å binde sammen større fortellingsenheter, i vårt tilfelle beretningen om pinsedagen, 2,1-41, og beretningen om helbredelsen av en lam i templet, 3,1ff. Fortolkerne har vært meget uenige om hvor stoffet i samleberetningene kom fra, men i dag vil mange mene at det er Lukas selv som står bak dem.

I enkle streker tegner han for oss situasjonen i menigheten i Jerusalem etter pinsedagens under. Avsnittet foran ble avsluttet med opp-

lysningen om at mer enn tre tusen ble lagt til fellesskapet av disipler i forlengelse av Peters preken pinsedag. Litt av en utfordring! Hvordan møtte disiplene den?

Først nevner Lukas det som bandt dem sammen, så forteller han hvordan felleslivet utfoldet seg. Hva er frukten av Åndens komme? Et fellesskap samlet om apostlenes lære, om brødsbrytelsen og i bønn. Det gir tydelige ringvirkninger utover og innover. Disiplene var kalt til å fortsette Jesu gjerning og ved Ånden gjør de det. Som Jesus underviste underviser de, som Jesus gjorde tegn og under gjør de det. Og som Jesus hadde lært dem, deler de av det Gud har gitt dem og erfarer kjærligheten som noe konkret. Dette drar stadig nye mennesker inn i fellesskapet.

Apostlenes lære, didache, må vel forstås ut fra sammenhengen. Det er den vi møter i Peters pinsepreken og i forkynnelsen i de følgende kapitler. Det er profetordet tolket og forstått i lys av de avgjørende frelsesbegivenheter, Jesu død og oppstandelse, se Luk 24,25-27. I neste omgang er det apostelvitnesbyrden slik vi møter det i NT, selve kirkens grunnvoll og livskilde, 1 Kor 3,10; Ef 2,20.

Fellesskapet, koinonia, kan bety det som skildres i v 45, at de deler eiendom og eiendeler, men står vel her om så vel gudstjeneste som fellesliv. Brødsbrytelsen henspiller på nattverden og møter oss igjen i v 46. Og bønnene går åpenbart både på den jødiske bønnetradisjon, 3,1, at man bad faste bønner morgen, middag og aften, men også på den spontane bønn vi møter i Apg 4,24-31.

Slik folket ble betatt av Jesu forkynnelse og gjerning, Luk 4,15 og 36, blir det nå betatt av det nye fellesskapet som oppstår i dets midte. Og får se under og tegn slik de hadde sett det i Jesu gjerning, 3,iff.

Troen på Jesus ytrer seg i et praktisk fellesskap der man tjener hverandre med det man har. Jesus hadde talt om dette, Luk 6,36; 14,33; 18,22. Og nå er det en av fruktene av Åndens komme. Noen har villet forstå det Lukas her forteller om som et forsøk på å opprette et kommunistisk samfunn, men når Lukas fortsetter sin beretning, er det tydelig at det ikke er totalt og slett ikke tvungent å forstå, 4,34-5,11. Barnabas nevnes spesielt som en som selger en åker og gir pengene til felles-

skapet, mens Ananias og Safira på sin side kunne ha beholdt det de hadde. Deres synd består i at de lyver om omfanget på det de gir, ikke i og for seg at de beholdt noe for seg selv. Men kjærligheten ytrer seg altså konkret. De som har, deler med de som ikke har. Og når menigheten i Jerusalem åpenbart har mange fattige, blir det i neste omgang en utfordring for de øvrige menigheter, se Apg 11,29-30 og 2 Kor 8-9.

I første omgang samles disiplene fortsatt på tempelplassen og fortsetter altså der Jesus slapp, Luk 20,1. Samtidig møtes de i hjemmene til kjærlighetsmåltider som også rommer nattverdfeiring. Alt er preget av glede og lovsang og en atmosfære som åpenbart har en sterk påvirkningskraft. Daglig legges nye til fellesskapet, ikke på grunn av menneskelig dyktighet, men som frukt av Herrens gjerning. Grunnteksten bruker ikke ordet for menighet eller kirke, men taler om at de som frelses legges til "epi to auto", samme uttrykk på gresk som i v 44: Alle som var blitt troende, holdt sammen - "epi to auto".

Til prekenen:

Dagens tekst har en interessant virkningshistorie. Den skildrer en harmonisk fellesskapssituasjon som stadig på nytt har vært utgangspunkt for drømmen om idealmenigheten der alt var som det skulle være. Og som har satt mennesker i bevegelse for å gjenskape en slik situasjon. Den har betydning for klosterbevegelsen, for Brødremenigheten, for pinsevevnene og for frigjøringssteologene for å nevne noen. Og noen hver av oss har vel drømt om å oppleve noe av det som Lukas skildrer? Da er det viktig å ha i bakhodet det som videre fortelles i Apg. Ganske snart er denne situasjon avløst av interne stridigheter rundt utdelingen av mat, Apg 6, og av den første forfølgelse som fører til at mange i menigheten må forlate Jerusalem, 8,iff.

Det er neppe fruktbart å skildre dette som idealsituasjonen for enhver menighet. Det skaper lett mismot i forhold til det som er eller et press i retning av å gjenskape noe som ikke kan gjenskapes. Situasjonen er en annen.

Hva taler teksten om? Om kjennetegnene på menigheten og på det Ånden vil gjøre i og ved den. Og det er det vi skal få lov å løfte

frem denne dagen: Guds muligheter i det Åndens fellesskap som skapes ved dåpen og troen og fornyes ved nådens kilder. Da er det nyttig å vende tilbake til Grundtvig: Vi er Guds hus og kirke nu, bygget av levende stener. I stedet for å preke til forstrekning og fortvilelse, skal vi få lov å preke til frimodighet og bevisstgjøring. Der mennesker samles om apostlenes lære, om brødsbrytelsen og bønnene er Guds kirke, cfr Augustana VII: "Videre lærer de at der alltid vil bestå en hellig kirke. Men kirken er de helliges samfunn hvor evangeliet læres rent og sakramentene blir rett forvaltet."

Hvor mennesker samles om en rett evangelieforkynnelse og sakramentforvaltning har Gud tilsagt sitt nærvær. Der er kirken. Og der skal vi få lov å vente at Åndens gjerning blir synlig.

Hva er Åndens gjerning i fellesskapet? Under og tegn, praktisk og konkret fellesskap der vi deler det Gud har gitt oss, trang til samfunn med de som bekjenner troen, nattverdfellesskap, bønn og lovprisning. Alt dette nevnes i teksten, og det finnes igjen og igjen der mennesker samles i Jesu navn. I stedet for å etterlyse det kan det være fruktbart å se på i hvor stor grad dette finnes rundt om i menigheter og forsamlinger.

Jeg ser åpenbare svakheter i dagens kirke i vårt land, men jeg ser og opplever også at mennesker kjenner trang til å samles om Ordet og ved bordet, at mennesker deler det de har, at det blir bedt for syke, og noen blir friske, at fellesskapet samler seg i bønn og lovsang. Det vitner om at Ånden fortsatt er virksom hos oss og at kirken fortsatt er til stede.

Så er det dypt alvorlig når noen erkjenner at Skriften sier noe, og ikke vil bøye seg for det, at man avlyser deler av apostlenes lære etter å ha erkjent hva de lærer - jeg tenker naturligvis på striden om homofilt samliv og lærenemdas uttalelse. Men så lenge vi fortsatt fritt kan forkyne det Skriften sier, og samles til nattverdfeiring og bønn, så lenge er det levende menighet også hos oss. Og denne dag er det grunn til å understreke det. Samtidig oppmuntrer teksten oss til å be om at Ånden fortsatt må gjøre sin gjerning, slik at kirken kan fornyes og nye mennesker legges til som i den første tid.

Gud har ikke avlyst nådetiden ennå, 2 Kor 6,2. Gud har ikke tatt sin Ånd fra oss. La oss be om og arbeide for at Gud må gi oss nye tider med lindring, Apg 3,20, så vårt folk ennå en gang kan oppleve en gjennomgripende åndelig vekkelse og menigheten holde fast ved troens kilder. Da kan Ånden bruke oss i sitt kirkebyggeri. Hva betyr vel pinse annet enn at alt er mulig? "Trost holdt de seg til..." Der fløt pinsens velsignelse den gang. Der flyter pinsens velsignelse i dag.

Disposisjon:

- I. Ånden bygger kirke
- I. hvor Guds menighet holder seg til nådens kilder
- II. når mennesker gir Guds kjærlighet rom
- III. når vi møtes i bønn og lovsang
- IV. og der legges nye mennesker til menigheten

KURT HJEMDAL

Treiningssøndag

11. Juni 2006

Preiketekst: Matt 28, 16-20

Den Treeine Gud har opna opp eit nytt og evig liv for menneska. Desse gjerningane har vi høyrte mykje om både i påsken og pinsen. Med Treiningssøndag er festhalvåret avslutta. No skal vi reagere og respondere på gjerningane til Gud. I preiketeksten ynskjer Jesus at vi skal gjere evangeliet kjent, og at nye skal bli døypt og opplært. Arbeidet ventar.

Misjon er blitt eit belasta ord. Det vert ofte trekt fram når ein skal peike på overgrep Kyrkja har stått for. Den "Sverdmisjonen" som kristningskongane dreiv, og misjonen under kolonitida og 1800-talet sin imperialism har lada omgrepet med negativt innhald - ikkje heilt utan grunn. Det hjelp neppe at ordet i det

siste er blitt teke i bruk av dei militære. “Ein misjon” vert gjerne brukt om ein militær operasjon i til dømes Afghanistan. Omgrepet er i denne samanhangen henta frå det amerikanske “mission” (oppdrag), som blir brukt noko breiare enn i reint kyrkjelege samanhangar. Slik er det blitt henta opp av våre soldatar og brukt på norsk også. Det er for så vidt ikkje så unaturleg ettersom både soldaten og kyrkja er *sendt* fordi begge har eit oppdrag. Men lat oss håpe at likskapen sluttar der. I alle fall er den *fred* som soldaten skal skape, og den *fred* Gud skaper for menneska av ulik karakter! Men for mange er nok denne militære assosiasjonen nærliggande, til dømes er mange av salmane våre fulle av kampmotiv. Kampen mot det vonde er viktig for kyrkja, men eg trur ikkje det er nødvendig å bruke militær terminologi for å skildre den.

“Gå ut...gjer til disiplar”

Tidlegare har Jesus vist seg for kvinnene og bedt dei sei til “brørne” sine at dei skal reise til Galilea. (Matt 28, 7-10). Her viser han seg for disiplane. Hjå Matteus er dette einaste gongen han viser seg til dei som oppstått. Han kjem til dei “eins ærend” for å gje dei Misjonsbodet. Dermed avsluttar Jesus sitt virke på Jorda. På samme stad som han kalla og lærte disiplane sine, gjev han dei bodet om at dei skal gå ut. No er alle folkeslag målgruppa. Evangeliet er ikkje lenger eksklusivt for stammene i Israel slik det var i kap 10. Dette “gå ut” viser at disiplane blir kalla til å bli vandrarar for evangeliet. Enno fleire skal gjerast til disiplar.

Begrunninga for dette vert knytt til Jesu allmakt. “Eg har fått all makt....gå *difor* ut...” Oppdraget på Jorda er blitt fullført. Faderen har innsett han som verdsherskar. Ved at Jesus gav avkall på å vere allmechtig i og med krossfestinga, har han no fått tilbake si rettmessige allmakt. I ørkenen freista djevelen han til å bli allmechtig ved å bli ulydig mot Faderen (Matt 4, 8). Men han stod imot, og slik har han no fått allmakt ved å vere lydige. Dermed er også redninga for menneska gitt. Men det gjenstår å gjere bodskapen kjent for *alle* folkeslag. Slik skal disiplane (og vi) involverast i frelsesoppdraget. Gud vil at også menneska skal ta del. Det å vere ein kristi etterfølgjar, betyr

faktisk å vere *sendt*. Dette gjer at det ikkje berre er profesjonelle misjonærer frå Misjonshøgskulen som skal bringe evangeliet til nye folkeslag. Men alle i kyrkja. Vi har forbunde misjon med noko som skjer i Asia, Afrika og ikkje minst på Madagaskar... Det at vi i Norge har organisert misjonsverksemda i egne misjonsorganisasjonar, har kanskje vore med på å fjerne fokuset frå den misjonssituasjon det å vere kyrkje inneber. Misjon er nemleg meir enn ei oppgåve. Det er ein del av nerva i Kyrkja. For Den Treeine Gud er ein misjonal Gud. Faderen sender Sonen til verda for å gjenopprette fellesskapet med menneska. Anden er sendt av Faderen og Sonen slik at verket kan bli fullført. Kyrkja er Guds folk. Her blir ordet og sakramenta forkynt, og gjennom dei verkar Gud ved Anden. Kyrkja er sendt for å delta i forsoningsverket ved å gjere det kjent og for å skape og styrke trua gjennom eit fellesskap. Misjonen blir slik sett unaturleg å skilje frå ekklesiologien. Dermed oppstår det ein samanheng mellom denne teksten og Matt 16. 13-20. (Den misjonale kyrkje kan ein lese om i Craig van Gelder: *The essence of the Church*)

Dåpen

Det er ulike parallellar i alle evangelia. I Johannesevangeliet (Joh 20, 21-23) er forholdet mellom det misjonale og ekklesiologiske spesielt tydeleg ettersom Anden vert gjeven i samband med utsendinga og overgjevinga av binde- og løysemakta. Matteus-versjonen får eit spesielt særpreg, ettersom dette er den einaste staden i evangelia der Jesus innstiftar dåpen. Jesus er blitt døypd ved Johannesdåpen. I teksten vår innstiftar han ein ny dåp, den kristne dåp, som blir innviinga til eit liv i fellesskap med Jesu død og oppståde (Rom 6, 3).

Løftet

Eit overveldande oppdrag blir gitt til ein liten flokk menneske. Det blir urealistisk dersom dei åleine skulle gjort det. Men Jesus gjev dei eit løfte om at han skal vere hjå dei alle dagar gjennom Anden. Skal oppdraget i det heile gje mening, må dei våge å tru at løftet er sant, for elles er det ingen vits i å begynne.

Til preika

Som vanleg er det fantasien som set grenser for kva perspektiv ein vil vektlegge. Men teksten gjev jo eit gyllent høve til å tale om dåpen til Den Treeine Gud, og kvifor vi døyper borna våre. Elles er misjon og misjonar kyrkje nærleggande tema.

Eit mogleg innspel:

Å stole på eit løfte

I mange Western filmar ser vi at helten er sjølvstendig og einsam. Clint Eastwood og "spagetti western" er min favoritt. Her er helten klok og dristig. Livet har lært han å ikkje stole på nokon. Venner og kollegaer er ikkje hans stil. (I så fall er det berre for å utnytte dei til sitt eige beste.) Dette medfører at han kjem så langt som klokskapen og evnene hans bringer han. Ikkje lenger.

På ein byggeplass derimot, samarbeider ein. Det er viktig å organisere arbeidet slik at alle arbeider med det dei kan (rørleggjarar, elektrikarar tømjarar osv). Slik blir arbeidet meir effektivt. Men ein må ha tillit til kvarandre. Ein må kunne stole på at alle gjer jobben sin, for elles har samarbeidet liten verdi. Tillit er føresetnaden for samfunnet elles også. Kva ville vel eit samfunn utan tillit vore (økonomien, lov og rett osv)?

Jesus gjev eit løfte om at han skal vere med disiplane (og oss) alle dagar. Tilliten mellom arbeidarane på byggeplassen gjer det mogleg å setje opp eit hus effektivt. Det å ha tillit til Den allmechtige betyr at ingenting blir umogleg. Til og med døden kan overvinnast. Difor vil Jesus at vi skal vere med å vitne om evangeliet, slik at frøse frå Gud når alle.

-Misjon startar i triniteten. Sonen er sendt av Faderen - vidare sender Sonen oss. (Joh 20 21) Ved Anden gav Gud oss Kyrkja - fellesskapet og møtestaden. Anden verkar framleis i Kyrkja.

-Dåpen er innviinga til livet med Gud. I seg sjølv er dåpen heilt meningslaus, men i tillit til Gud gjev den mening. I det heile er det tilliten til Gud som bær Kyrkja fordi tillit er nødvendig i alle (menneskelege og guddommelege) fellesskap.

Til dagen

Frå ca. år 1200 begynte ein å feire ein Treiningsfest på 1. Søndag etter pinse. Mange syntest at ein slik fest var unødvendig, ettersom

kvar søndag skulle markere treeinskapen i Gud.

Det sentrale temaet gjer at mange salmar peikar seg ut. Dagen har eit salmeavsnitt i NOS 230 - 235. Elles kan dåpssalmar NOS 350-360 og 612-620 passe. Misjonssalmar 504-526 er også moglege. Eit knippe med salmar eg spesielt vil nemne er: 514 518 525 529 537 542 (Særleg denne siste av Ronald Fangen brukar ein relativt militær terminologi!) 208. Salmar 97: 36 93 99 114 121

BJARTE NESE

Garnisonsprest i Sør-Varanger

2.søndag etter pinse

18. juni 2006

Prekentekest Fork. 12:1-7

Lesetekster

1. Tim. 6:6-12

Luk. 12:13-21

Tenk på....husk på!

Hva hvis? Er det slik eller sànn? Forkynneren funderer over livet, og det er vel verd å sette seg ned å lese hele Forkynneren foran denne søndagen, det er bare 12 kapitler, og jeg tror det vil gi verdifull inspirasjon til å skrive preken. Det er hans tanker om livet og Gud som kommer frem i denne boken. Noen ganger kontrastfylt, og en kan lure på hva han mener? Jeg opplever også at han sier egentlig to ting samtidig mange ganger. Men det er kanskje sànn det er dette underet og mysteriet som er livet, og som vi har fått i gave. Det gir oss mange gleder, sorg og utfordringer som vi prøver å finne ut av, sette i system, forklare for oss selv og forsøke å finne mening i. Av og til lar det seg gjøre, og noen ganger er det helt umulig å skjønne hvorfor...?

Forkynneren

Vår tekst står i det siste kapitlet av boken som har fått navnet "Forkynneren". Boken blir ofte tilskrevet Salomo, men dette er nok en litterær tradisjon som var vanlig i visdomslitteraturen,

og ikke tilfelle. Forfatteren kaller seg for "Qoheleth", en betegnelse som forblir et mysterium. Ordet kommer fra qhl ("samle sammen") og gir indikasjoner på at det er en person som er tilknyttet en forsamling eller menighet, for eksempel lærer eller en som samler visdomslære. En forfatter er ansvarlig for hele boken, mens en disippel/redaktør har skrevet en epilog 12:9-14. Det ser ut til å være lite tegn på gresk innflytelse, men at den heller tilhører den gamle østlige visdomsbevegelsen. Ordet Forkynner kommer fra at man har oversatt "qoheleth" til greske "eklesiastes".

Strukturen i boken er svært viktig for tolkningen av det som står der. Forfatteren har merket slutten på hver del med et refreng, "også dette er tomhet og jag etter vind" i kapittel 1-6; "finne" i kapittel 7-8; "ikke vite" i kapittel 9-11. Refrengene indikerer også at boken kan deles inn i to deler, der hver del inneholder III vers, 1:1-6:9 og 6:10-12:14, og ytterligere deles inn i to hoveddeler 2:1-6:9 og 6:10-11:6; hver del inneholder da 93 vers. Disse 183 versene er flankert av en 18-vers innledning og en 18-vers konklusjon. Numrene 18, 93, III, 186 og 222 er alle relatert til tallet 37 som er den numeriske betegnelsen på "hebel" eller "tomhet", nevnt 37 ganger i boken. I tillegg har de forskjellige mindre delene med vers som er inndelt med refrenger et fast mønster. Numrene har systematisk blitt avledet fra additive serier som så systematisk har blitt lagt til hver av delene. Dette tyder på at forfatteren er opptatt av numerisk komposisjon.

Den gåtefulle boken

Forkynneren representerer den skeptiske delen av Israelittisk visdom. Han tror på Gud, på frykten for Gud, den etiske kode, på Guds dom over menneskets adferd og handlinger, og slik som sine andre samtidige tror han ikke på noe liv etter døden. Han deler med de utenfor visdomsbevegelsen troen på at Gud har gitt alt i rette tid, Gud gir muligheten til å ha det godt, at det Gud har bestemt det kan ingen endre på, dumheten ved mange ord, og viss de ikke er hans eget verk bruker han mange tradisjonelle ordspråk.

Forkynneren vil argumentere mot enhver teologi som ikke tar høyde for erfaring og som

han mener av den grunn blir uekte. Han går til angrep på den enkle måten tradisjonell teologi ser på straff og dom, fordi de ikke tar med erfaringen av hva som skjer når Gud dømmer, og at hvordan det foregår er et mysterium. Han taler imot fordelene ved visdom, for erfaring viser at samme skjebne kan ramme både vise og dumme, og den vise kan heller ikke forutse fremtiden. Han er uenig med de som anbefaler å fokusere på død og motgang, går imot et ekstremt etisk liv og råd som kun handler om å følge en autoritet, for erfaring tilsier at de ikke er verdt det i lengden. Overallt går han imot visdomstradisjonens vekt på flittighet viss det betyr totalt å gå opp i ens arbeide og bli robbet for all nytelse og glede. Forkynneren tror ikke på latskap, men på at det er bedre å ha en håndfull av arbeid og en av hvile. Siden han opplever at alt er tomhet, tror han på at glede og nytelse skal fokuseres på i livet, ikke en jakt på luksus, fordi det ikke er verdt den arbeidsinnsats det krever, men det å aksepterer og ta imot de hverdagslige gleder som Gud tenker passer å gi oss. Nyt den gode dag og aksepter de vonde for det kommer begge deler, nyt det som er for hånden, og lengt ikke etter det uopnåelige. Gjør ditt beste, planlegg for fremtiden, hold ulike muligheter åpne i møte med usikre tider, ikke vær overforsiktig, og nyt livet mens man kan, for man blir eldre og eldre og døden kommer.

Forkynneren 12:1-7

Vår perikope er siste del av det som kan kalles avslutningsdiktet og går fra vers 11:7-12:8. Her gir forkynneren sine råd om å nytte og glede seg over livet. Livet er herlig, og en skal lovprise det så lenge en er ung og frisk, og huske på at man blir gammel og skal dø, derfor er dette så viktig. Temaet om gleden blir behandlet i vers 11:9-10, mens temaet rundt det å bli gammel og skulle dø, står i 12:1-8.

I 7:1-14 advarer han mot å være for opptatt av døden, mens her bruker han det å huske på døden som en motivasjon for å nytte dagen i dag.

Vers 1: Ordet "skaper" passer dårlig inn i sammenhengen her, for det er mørket denne teksten handler om, og mest sannsynlig er det grav (bwrk) isteden for skaper (bwr'yk) som burde brukes for det gir mer mening.

Vers 2: Det er den Palestinske vinter som er beskrevet, trolig som en metafor for "livets vinter".

Vers 3-4a: Huset og de som vokter det, er en metafor for å bli gammel, og her blir diktet allegorisk i forhold til kroppens aldring: "vokter" - armer og hender, "kjempene" - bein, "de som maler på kvernen"- tenner, "ser gjennom gluggene" - øyne, "dørene" - ører eller lepper,

Vers 4b-5: Disse versene er mer uklare. Redselen for bakker og gater er en direkte beskrivelse både av en gammel person og av kapers-bæret (stimuli) som ikke lenger har noen effekt, men også kan det med det å vente på fuglekvisper bety søvnløshet(?). At mandel-treet blomster er noe av det siste som skjer om vinteren og er hvitt (grått hår?).

Vers 6: 4 bilder på døden.

Vers 7: Døden er beskrevet med samme terminologi som i Gen 2:7; ånden går til Gud. Dette er ikke sjelen, og det er ikke noe som tyder på en oppfatning om evig liv her. Forkynneren slår kun fast at det er Gud som eier livspusten til hvert menneske.

Preken

Dette er en svært spennende bok og en veldig aktuell tematikk som blir tatt opp. Vi finner igjen bemerkelsesverdig mange begrep som blir brukt flittig i vår kultur som betegnelser og beskrivelser av vår virkelighet i 2006. Min opplevelse er at det bugner av ting i teksten og ta tak i og preke om. Det er også en bok som ikke er så kjent for mange, og derfor kan det være interessant for menigheten også å få en liten innføring i hva dette er for en bok. Jeg tror det er viktig å velge fokus og ikke prøve å gape alt for vidt når en skal preke denne søndagen, for det kan jo være en fare med så mye å ta tak i. Teksten som er vår prekentekest må forstås i lys av resten av boken, og derfor er det naturlig å også trekke inn tematikk og begrep som finnes ellers hos Forkynneren.

Alle tekstene for denne søndagen er preget av det å tenke etter hvordan en lever, ved å ikke sette sin lit til tomme ting og ikke jage etter vind. Tema som kan belyses er tid, tomhet, jag etter vind, hva er det gode liv, hva vil de si å nyte livet, hvordan kan vi leve etisk ved både å nyte livet og tenke på andres ved og vel, en håndfull

arbeid og en håndfull hvile, det å akseptere livet slik det kommer imot oss både på godt og vondt, ikke strebe etter det uoppnåelige, ikke strebe etter luksus, vårt samfunns kollektive redsel for alderdom og tegn på alderdom, vår redsel for døden, ta vare å øyeblikket, gjøre det beste ut av det livet man har fått i gave. Livet er gitt av Gud, Guds gave til hver enkelt og en gave gitt til glede.

En måte å gripe prekenen an er å ha livet som fokus og gjennomgangstema, for så å ta opp noen av de tingene som Forkynneren setter fokus på, og som du tenker er viktig å preke over i din menighet.

Hva er livet? Mysteriet! Livspusten som Gud har gitt til hvert menneske? Gud så på det han hadde skapt og han så at det var godt! Utgangspunktet for Guds skapelse var at alt var godt! Hva er det gode liv? Et stort spørsmål og et spørsmål som mange prøver å svare på overalt og hele tiden. Hva er kirkens stemme? Selv om temaet er vanskelig, vil jeg likevel hevde at det er viktig å snakke om hvilken betydning troen har i det gode liv! Da ikke i den forstand at troen skaper det gode liv, men hvilken betydning kan troen ha i et menneskes liv. I møte med dette spørsmålet tror jeg en kan tjene på å være personlig, eller utfordre noen i menigheten på dette, slik at en også kan høre flere stemmer.

Hvis en har lyst til å være kreativ går det også an å lage en meditativ vandring der en tar opp noen av disse spørsmålene som Forkynneren reiser ved å gå til ulike steder i kirkerommet. Bruk gjerne musikk!

En prekenskisse kan også bygges på refrengene i boken "også dette er tomhet og jag etter vind" i kapittel 1-6; "finne" i kapittel 7-8; "ikke vite" i kapittel 9-11.

En kan også lage en preken der en forteller om Forkynnerens teologi og setter det i dialog med vår tid og våre erfaringer.

Det er et utall av muligheter, finn det som trigger deg og bruk det.

Lykke til, og gled deg over å få preke denne søndagen!

HILDE BARSNES

Bokseminar

med lansering av boken

Menighetsfakultetet, Gydas vei 4, Oslo – Onsdag 10. mai kl. 10-15

Foredrag:

Notto Thelle: Troen og tilværelsens tvetydighet – om tvil

Solveig Tuft Johansen: Det største av alt – om kjærlighet

Leif Gunnar Engedal: Guds livgivende berøring – om forsoning

«Hvordan finne et språk for kristen tro i vår tid?»

I samtalen deltar bl.a. Anne Margrethe Mandt, Andreas Hegertun, Halvor Nordhaug og Egil Elling Ellingsen.

Seminarledere: Birgitte Bjørnstad Sæbo og Tone Stangeland Kaufman

Seminaravgift: kr 200,- (inklusive boken, som koster kr 248,-)

Arrangør: Luther Forlag

LUTHER FORLAG

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

SØKERE

Borg bispedømme

Oversikt over søkere til ledig stilling som sokneprest i Øvre Romerike prosti i Borg bispedømme med tjenestested Nannestad og Stensgård sokn.

1. Petter Lind, f. 21.05.48, Oslo.
2. Ragnar Johannesen, f. 19.04.47, Auli.
3. Arne Torkild Aasen, f. 25.02.51, Skarnes.
4. Børre Aamodt Sneltorp, f. 26.07.52, Korkelvdalen.
5. Morten Gravdal, f. 23.01.56, Oslo.
6. Søker ønsker ikke sitt navn offentliggjort.
7. Ragnhild Hansen, f. 07.06.71, Maura.
8. Vegard Fuldseth, f. 06.12.70, Trondheim.
9. Terje Kjølsvik, 30 år, Gjerdrum.
10. Barbro Schmedling, f. 22.08.66, Frei.
11. Søker ønsker ikke sitt navn offentliggjort.
12. Bjørn Erik Høvik Schjerverud, f. 22.08.66, Oslo.

Borg bispedømme

Oversikt over søkere til ledig stilling som fengselsprest ved Ullersmo Fengsel i Øvre Romerike Borg bispedømme.

1. Børre Aamodt Sneltorp, f. 26.07.52, Korkelvdalen.
2. Rolf Martin Synnes, f. 05.03.56, Trondheim.
3. Søker ønsker ikke sitt navn offentliggjort.
4. Erlig J. Høyland, f. 21.03.56, Skjeberg.
5. Gunnar Masvie, f. 10.11.58, Leirfjord.
6. Odd Gjøen, f. 14.09.57, Frogner.
7. Anders Harboe, f. 13.08.67, Hovet.
8. Andreas Johansson, f. 21.06.72, Oslo.

9. Øystein Buer, f. 29.10.60, Fet.
10. Søker ønsker ikke sitt navn offentliggjort.
11. Anne Borchrevink, f. 01.09.75, Oslo.
12. Kristin Holen Daae, f. 16.09.66, Nesoddtangen.
13. Bo Lennart Persson, f. 20.10.66, Oslo.
14. Elisabeth Kjetilstad, f. 10.02.77, Oslo.

Agder og Telemark bispedømme

Følgende har søkt stillingen som prost i Aust-Nedenes prosti i Agder og Telemark bispedømme. Det er 10 søkere til embete, to av disse har bedt om at navnet ikke blir offentliggjort.

1. Hofslie, Olav, Sokneprest Grue, Kirkenær, f. 1951.
2. Imenes, Bjarne, Vikarprest Agder og Telemark bispedømme, Grimstad, f. 1948.
3. Kvidaland, Knut, Sokneprest Sør-Fron, Sør-Fron, f. 1961.
4. Modalsli, Ole Jakob, Sokneprest Langhus, Langhus, f. 1947.
5. Myhre, Audun, Avdelingsleder Agder og Telemark bispedømmekontor, Kristiansand, f. 1958.
6. Noddeland, Erik, Prosjektprest Arendal prosti, prostiprest Aust-Nedenes og forkynner region Agder, Det norske misjonselskap, Arendal, f. 1956.
7. Slettebø, Lars, Kulturleder Hjelmeland kommune, Hjelmeland, 1967.
8. Thelin, Gunnar, Prosjektleder kirkelig reformarbeid Kirkerådet, Arendal, f. 1951.

Agder og Telemark bispedømme

Følgende har søkt stillingen som prost i Bamble prosti i Agder og Telemark bispedømme. Det er 9 søkere til embetet, to av disse har bedt om at navnet ikke blir offentliggjort.

1. Bjørka, Kjell, Sokneprest Averøy, Averøy, f. 1948.
2. Hofslie, Olav, Sokneprest Grue, Kirkenær, f. 1951.
3. Imenes, Bjarne, Vikarprest Agder og Telemark bispedømme, Grimstad, f. 1948.
4. Modalsli, Bente Heibø, Sokneprest Fossum, Langhus, f. 1951.
5. Monsen, Harald Magnus, Kapellan i Kragerø, Kragerø, f. 1960.
6. Myhre, Audun, Avdelingsleder Agder og Telemark bispedømmekontor, Kristiansand, f. 1958.
7. Slettebø, Lars, Kulturleder Hjelmeland kommune, Hjelmeland, f. 1967.

Agder og Telemark bispedømme

Følgende har søkt stillingen som prost i Vest-Telemark prosti i Agder og Telemark bispedømme. Det er 2 søkere til embetet.

1. Jørgensen, Øyvind Andreas, Kallskapellan Kviteseid, Vrådal, f. 1949.
7. Slettebø, Lars, Kulturleder Hjelmeland kommune, Hjelmeland, f. 1967.

Agder og Telemark bispedømme

Offentlig søkerliste: Sokneprest i Kristiansand Domprosti med Vågsbygd prestegjeld som tjenestested.

- Mann u.off, 1945.
Karsten Ådneram, 1945, Sokneprest i Hafrsfjord pr.gj.
Bjarne Våge, 1946, Sjømannsprest i Alicante.
Bjarne Imenes, 1948, Vikarprest i Agder og Telemark.
Julia Ann Engstrand, 1950, Vikar kapellan i Lyngdal pr.gj.
Gunvor Hofseth, 1952, Diakon i Domkirken pr.gj.
Eivind Martinsen, 1953, Sokneprest i Holla pr.gj.
Sven Giljebrekke, 1954, Menighetsutvikler i Mandal.
Rolf Erik Hanisch, 1959, Kapellan i Røyken pr.gj.
Knut Svenning, 1960, Sokneprest i Rjukan pr.gj.
Jens Linde, 1962, Sokneprest i Gulen pr.gj.
Tilsetning i møte i Agder og Telemark bispedømmeråd 31. mai 2006.

Agder og Telemark bispedømme

Offentlig søkerliste: Sokneprest i Vest Nedenes prosti med Fjære prestegjeld som tjenestested.

- Kvinne U.off, 1945.
Karsten Ådneram, 1945, Sokneprest i Hafrsfjord pr.gj.
Kvinne U.off, 1947.
Bjarne Imenes, 1948, Vikarprest i Agder og Telemark.
Ranveig Aas Olsbu, 1955, Student.
Ravn Karsrud, 1955, Kapellan i Notodden pr.gj.
Theis Salvesen, 1955, Sokneprest i Valle pr.gj.
Helge Spilling, 1956, Kapellan i Søgne pr.gj.
Mann U.off, 1960.
Axel J. Bugge, 1961, Kapellan i Oppsal pr.gj.
Jens Linde, 1962, Sokneprest i Gulen pr.gj.
Hilde Sirmes, 1965, Sjømannsprest i Bankok/Pattaya.
Geir Holberg, 1965, Sjømannsprest i Brussel.
Tilsetning i møte i Agder og Telemark bispedømmeråd 31. mai 2006.

Adger og Telemark bispedømme

Offentlig søkerliste: Sokneprest i Aust-Telemark prosti med Notodden prestegjeld som tjenestested.

Øystein Schönning Holtskog, 1955, Sokneprest i Solum prestegjeld.

Ravn Karsrud, 1955, Kapellan i Notodden prestegjeld.

Morten Gravdal, 1956, Prest i Sjømannsmisjonen.

Mann U.off, 1955.

Tilsetting i møte i Adger og Telemark bispedømmeråd 31. mai 2006.

Adger og Telemark bispedømme

Offentlig søkerliste: Stilling som studentprest ved Høgskolen i Telemark.

Svein Sannes Marthinsen, 1946, Prostiprest i Aust-Telemark.

Trond Engnes, 1964, Regionleder i Normisjon.

Tilsetting i møte i Adger og Telemark bispedømmeråd 31. mai 2006.

Stavanger bispedømme

Vi vil med dette informere om at vi har følgende søkere til ledig stilling som sokneprest i Haugesund prosti med særlig tjeneste i Førresfjorden sokn:

Hansen, Vegar Emil, f. 1949.

Støle, Kristian, f. 1956.

Stuhaug, Kari Vik, f. 1960.

Lilleheim, Trond, f. 1967.

Engedal, Rune, f. 1969.

Mann ikke off. f. 1970.

Holtedal, Øivind K, f. 1973.

Vistnes, Arnt Johan, f. 1977.

LEDIGE STILLINGER

Hamar bispedømme

Det er ledig stilling som sokneprest i Toten prosti med Hunn sokn som tjenestested.

Toten prosti er organisert i to team, og Hunn sokn tilhører teamet som er sammenfallende med Gjøvik kirkekommune/Gjøvik fellesrådsdistrikt, og som består av 7 sokn. Hunn er ett av de 3 soknene som utgjør sentrumsmenighetene i Gjøvik by.

Arbeidet med gjennomføringen av ny tjenesteordning er kommet langt, og det forventes at soknepresten blir en aktiv deltaker. Prestene i teamet møtes hver måned til frokostmøter der også kateketene og diakonen er med. Beredskapsordningen er gjennomført med en vakttelefon for hele Toten prosti.

Det er 5830 mennesker som tilhører Den norske kirke i soknet, og dette tallet er stabilt eller svakt stigende. Hunn kirke, som er ei arbeidskirke bygd i 1968 og med 400 sitteplasser, er soknets kirke.

Staben består av kateket, kirketjener og organist i fulle stillinger, og kontorsekretær er knyttet til menigheten. Kateketen gjør også tjeneste i Vardal og Bråstad sokn, med kontor sammen med kateketen i Gjøvik og Engehaugen og prosjektlederen i trosopplæringsprosjektet i kirkekommunen. Disse kontorene er på Ynglingen. Det er kirketjener og organist i fulle stillinger, og kontorsekretær knyttet til kirken og menigheten. Kirkebokføringen for hele kirkekommunen gjøres ved kontoret på Gjøvik. Det tas sikte på at sokneprestkontoret flyttes fra Hunn kirke og til Gjøvik der de andre prestene i sentrumsmenighetene har sine kontorer.

I Hunn kirke drives det et aktivt barne- og ungdomsarbeide med søndagsskole, barne-gospel og klubb for tenåringer. Det er videre regelmessige samvær for eldre i kirken.

Menighetsrådet er aktive medarbeidere blant annet i gudstjenestefornyelse, og soknepresten er medlem av Hunn menighetsråd. Det er i gang et prosjekt som heter "Ny messe" der det legges stor vekt på å engasjere mange i gudstjenesten. Soknepresten vil være en nøkkelperson for å gjennomføre og videreutvikle prosjektet.

Konfirmantopplegget er nytt og drives etter samme opplegget for hele kirkekommunen.

Her er kateketene drivkreftene, men soknepresten i Hunn vil være en viktig aktør. Konfirmanttiden avsluttes med leir, som er vesentlig i opplegget. Konfirmasjonen er om høsten.

I soknet er det to barneskoler og to ungdomsskoler, samt Åslundmarka bo og servicesenter og Vardal alders- og sykehjem. Øverby asylmottak er også lokalisert innenfor soknets grenser. Betjeningen av disse deles mellom kateketen og sokneprestene i Hunn og Vardal.

Vi søker en sokneprest i Hunn som er kontaktskapende, og der det blir lagt meget stor vekt på samarbeidsevne. Vedkommende må være åpen for nye impulser i gudstjenestelivet, engasjert og med evne til å inspirere.

I Toten prosti møtes prestene til regelmessige møter med studier og fagforeningsarbeide.

Når det gjelder personalomsorgen, legges det vekt på regelmessige samtaler med prost. Videre kan en rekne med tilbud om ABV og retreat i bispedømmet.

Det er for tiden ikke tjenestebolig til stillingen. Gjøvik kommune er innforstått med at det skal skaffes ny. Husleie og boforhold reguleres av de til enhver tid gjeldende regler for tjenesteboliger. De som blir tilsatt må rette seg etter disse regler og de bestemmelser som måtte bli truffet om leie, bruk og eventuell flytting av bosted. Tjenestebolig for prester er tjenestebolig i henhold til husleielovens § 11.3. Dette gir leieren færre rettigheter enn ved leie av annen bolig.

Målformen i kirke og skole er bokmål. Søkere må opplyse om de behersker begge målformer.

Stillinger er lønnet i stillingskode 0930 sokneprest i l.tr 51 - 63. Innskudd til Statens

Det er et personalpolitisk mål å rekruttere og legge til rette for personer med redusert funksjonsevne.

Tjenestetelefon, skyssgodtgjørelse og tilskudd til tjenestedrakt dekkes av bispedømmerådet etter de til enhver tid gjeldende satser. Tilsetting skjer i henhold til gjeldende lov- og regelverk for tilsetting i staten, samt Tjenesteordning for menighetsprester. De som tilsettes må rette seg etter endringer i ansvars- og arbeidsoppgaver samt tjenstedistrikt som i

fremtiden kan gjennomføres innenfor lov-, regelverk og ny tjenesteordning for menighetsprester i Den norske kirke.

Nærmere opplysninger om stillingen kan får ved henvendelse til medlem av Hunn menighetsråd: Gunstein Endal tlf. 920 42 659, eller prosten i Toten tlf. 908 88 936. Søknad med CV, referanser, bekreftede vitnemål og attester sendes: Hamar bispedømmeråd, Postboks 172, 2302 HAMAR innen 09.06.06.

Oslo bispedømme

3. gangs utlysning av ledig stilling som *døvekapellan i Tromsø/Det Nordenfjeldske døvedistrikt.*

Det døvekirkelige arbeid er en landsdekkende spesialtjeneste innen Den norske kirke. Tjenesten er organisert som et prosti under Oslo bispedømme og Oslo biskop fører tilsyn med tjenesten.

Det Nordenfjeldske distrikt omfatter Nidaros, Sør- og Nord-Hålogaland bispedømmer. Den kirkelige betjening består av døveprest og døvekapellan med bosted i Trondheim og døvekapellan med bosted i Tromsø.

De siste 10 årene har det vært drevet menighetsbyggende arbeid for døve i Tromsø med gudstjenester en gang i måneden. Gudstjenestene har vært holdt i Normisjons lokaler. I Kroken kirke, som ventes innviet juni 2006, vil døvekirken få eget gudstjenesterom og menighets- og kontorlokaler.

Fra 2002 har Tromsø eget menighetsutvalg.

Utenom den faste tjenesten i Tromsø har døvekapellanen ansvaret for den kirkelige betjening av døve som bor i Troms og Finnmark fylker/Nord-Hålogaland Bispedømme. Det medføre selvfølgelig betydelig reisevirksomhet i forbindelse med gudstjenester, kirkelige handlinger, hjemmebesøk og fellesskap i en kirkelig og tegnspråklig ramme.

I perioder kan det også være aktuelt å ha tjenester i den sørlige del av Det Nordenfjeldske distrikt.

Det arbeides med at Det Nordenfjeldske døvedistrikt kan bli delt.

Døvemiljøet i de større byene og i distriktet er i stadig utvikling. Døveforeningen i Tromsø er et møtested for døve og har et positivt samvirke med presten. Tromsø har Regionsenter for døvblinde i Nord Norge og en tegnspråkklasser ved en av skolene. Døvekapellane samarbeider med fylkeslaget i Troms, lokale døveforeninger, ungdomsklubb for hørselshemmede og kontaktklubb for døvblinde.

Døvekapellane skal gi et kirkelig tilbud til døve, døvblinde og døvblitte tegnspråkkbrukere og deres nettverk. Arbeidsspråket er tegnspråk. Søkere uten kunnskap i tegnspråk vil bli gitt opplæring. Det vil være en fordel med innsikt i samisk språk og kultur, samt nordnorsk kirke- og kristenliv.

Prestekontoret er for tiden samlokalisert med menighetskontorene for Domkirken og Elverhøy. Det er ikke ansatt administrativt personale ved kontoret og en del funksjoner ivaretas av daglig leder i Døves menighet i Trondheim. Menighetsrådet i Døves Menighet i Trondheim er forvaltningsmessig overordnet menighetsarbeidet i Tromsø. Kapellane i Tromsø deltar 2 ganger årlig på menighetsråds møter i Trondheim.

Den som ansettes må:

- være åpen, selvstendig og fleksibel
- ha evner til samarbeid og kommunikasjon
- kunne formidle evangeliet til forskjellige aldersgrupper

Døvekapellane inngår i et kollegafellesskap av prester og andre kirkelig ansatte i døvekirken. Disse møtes jevnlig til samlinger, kurs og konferanser. Det arrangeres også nordiske og internasjonale samlinger.

Stillingen lønnes som 1465 spesialprest, lønstrinn 51-63. Pensjonsinnskudd. Godtgjørelse etter gjeldende satser. Lønnskrav fremmes i søknaden.

Det er boplikt knyttet til stillingen. Boligen er en stor leilighet i 2. og 3. etasje i Jonas Lies gate 13 i villastrøk sentralt i byen. I 2.etg er det hall, to stuer, et soverom, kontor, bad, vaskerom og kjøkken. 3.etg inneholder to soverom og toalett med dusj. Det er noe lagerplass i kjelleren. Rundt huset er det opparbeidet hage.

Utfyllende opplysninger kan gis av Døveprost Terje Johnsen, 23334343 / 92831358, Døveprest Per Walle 73520830 / 95867564 eller rådgiver Maria Aase 23334340.

Søknad med CV, referanser og kopi av vitnemål og attester må være Oslo bispedømmeråd, Postboks 9307, Grønland, 0135 OSLO i hende innen 11. mai 2006.

Oslo bispedømme

Ledig stilling som døvekapellan i Døves menighet i Trondheim / Det nordenfjeldske døvedistrikt.

Det døvekirkelige arbeid er en landsdekkende spesialtjeneste innen Den norske kirke. Tjenesten er organisert som et prosti under Oslo bispedømme og Oslo biskop fører tilsyn med tjenesten.

Døve i Det nordenfjeldske distrikt betjenes av tre prester - døveprest og døvekapellan med bosted i Trondheim og døvekapellan med bosted i Tromsø. Kapellanstillingen i Trondheim betjener døve som bor i Nidaros og Sør-Hålogaland bispedømme.

Døves menighet i Trondheim betjener ca 400 døve i Trondheim og noen hundre døve som bor relativt spredt i hele distriktet.

Menigheten og prestene har ansvar for:

- den kirkelige betjening av døve,
- å gi tilbud om jevnlig gudstjenester,
- hjemmebesøk,
- tros- og dåpsopplæring,
- å invitere til fellesskap
- å delta ved kirkelige handlinger.

Trondheim har et levende døvemiljø og en aktiv menighet som jevnlig inviterer til gudstjenester, møter og andre samlinger.

Døvekirken i Trondheim er fra 1927 er den eldste døvekirken i landet. Den har stor symbolverdi for døvemiljøet. Etter at den ble gitt en innvendig ansiktsløftning i 2002 ble den tatt med på Riksantikvarens liste over verneverdige bygninger. Den er fulldekorert med freskomalerier med bibelske motiv på alle vegger. Det er gudstjeneste i kirken hver 14. dag - vekselvis kl 11 og kl 18.

Det er forholdsvis få kirkelige handlinger pr. år og konfirmanter er ganske små - de siste 8 årene har det aldri oversteget 10 konfirmanter - noen konfirmeres i Trondheim og noen konfirmeres i hjemmemenigheten

sely om de undervises felles i Trondheim.

Staben i Døves menighet i Trondheim består av døveprest, kapellan, daglig leder og prosjektleder i trosopplæringsprosjektet - alle i hele stillinger. Menigheten har kontorer og et større møterom sentralt i Trondheim sentrum - ikke langt fra Nidarosdomen.

Døves menighet samarbeider godt med døveforeningen i Trondheim, med døvblindgruppen, Møller Kompetansesenter/døveskole på Heimdal 10 km sør for sentrum og med døveforeningene og fylkeslagene ellers i distriktet.

Ved Høgskolen i Sør-Trøndelag er det egen tegnspråk- og tolkeutdanning og et aktivt døvt studentmiljø.

Stiftelsen Signo er i ferd med å etablere ny aktivitet for og med døve på "Klosterbakken" (tidligere Døves Aldershjem).

Døveprestene har regelmessig ansvar for andakter og besøk av døve og døvblinde på institusjoner i byen.

Det må påregnes en god del reisevirksomhet for å kunne ivareta den kirkelige betjening av døve i hele distriktet. I perioder kan det også være aktuelt å ha tjenester i den nordligste del av det nordenfjelske distrikt.

Døves menigheter og prestene skal gi et kirkelig tilbud til døve, døvblinde og døvblitte tegnspråkbrukere og deres nettverk.

Arbeidsspråket er tegnspråk. Søkere uten kunnskap i tegnspråk vil bli gitt opplæring.

Det kreves stor fleksibilitet og tilpasnings-evne i møte med nytt språk, ny kultur og ny liturgi.

Den som ansettes må:

- kunne formidle evangeliet til forskjellige aldersgrupper
- være åpen, selvstendig og fleksibel
- ha evner til samarbeid og kommunikasjon

Det er boplikt knyttet til stillingen. Presteboligen er en 145 kvm stor leilighet i vertikaldelt tomannsbolig i Otto Skirstads vei 6a på Byåsen. Leiligheten har stor stue/spisestue som vender mot stor opparbeidet hage. Den har kjøkken, vaskerom, WC, bad og tre soverom og en 15 kvm bod. Det er 90 kvm kjeller med kjellerstue. Ved innkjørselen er det enkeltgarasje. Det er kort vei til offentlig kommunikasjon og barneskole.

Døvekapellannen inngår i et kollegafellesskap

av prester og andre kirkelig ansatte i døvekirken. Disse møtes jevnlig til samlinger, kurs og konferanser. Det arrangeres også nordiske og internasjonale samlinger.

Stillingen lønnes som 1465 spesialprest, lønnstrinn 51-63. Pensjonsinnskudd. Godtgjørelse etter gjeldende satser.

Utfyllende opplysninger kan gis av Døveprost Terje Johnsen, 23334343 / 92831358, Døveprest Per Walle 73520830 / 95867564 eller rådgiver Maria Aase 23334340.

Søknad med CV, referanser og kopi av vitnemål og attester må være Oslo bispedømmeråd, Postboks 9307, Grønland, 0135 OSLO i hende innen 11. mai 2006.

Agder og Telemark bispedømme

Ledig stilling i Kristiansand domprosti, Agder og Telemark bispedømme med Tveit sokn som tjenestested og Hånes og Randesund sokn som tjenestoområde.

Det er ledig stilling som sokneprest i Kristiansand domprosti med Tveit sokn som tjenestested og Hånes og Randesund sokn som tjenestoområde.

Tveit sokn ligger innerst i Topdalsfjorden 2 mil øst for Kristiansand sentrum og grenser til Oddernes, Randesund og Birkenes prestegjeld.

Tallet på innbyggere i soknet er 3201 Av disse er 2405 medlemmer av D.N.K.

Tveit Kirke er en steinkirke fra middelalderen med interiør fra ca 1600 - 1650 og 500 sitteplasser. Tveit Menighetshus fra 1988 ligger på Hamresanden. Her finnes kirkesal med 100 sitteplasser, menighetskontor, og aktivitetslokaler. Konfirmantundervisningen skjer her.

Soknet betjenes av sokneprest, kantor (50%), daglig leder (50%), kirketjener (60%) og menighetsarbeider (40 % på givertjeneste).

I soknet er det en barne- og ungdomskole, her ligger Kristiansand Lufthavn Kjevik og Luftforsvarets skolesenter, Kjevik. Tveit omsorgssenter ligger rett ved kirken og betjenes ukentlig med gudstjenester og andakter i en turnus med Den evangelisk Lutherske frikirke

som har eget kirkebygg og menighet innenfor soknet. Samarbeidet er godt.

Menigheten har prioritert barne- og ungdomsarbeid og har tilbud som favner fra søndagskolealder til videregående skole. Det har vært en stille vekst de siste årene. Menigheten har i den senere tid arbeidet fram et variert gudstjenestetilbud knyttet opp mot søndagens hovedgudstjeneste. Ellers er det et variert menighetsarbeid med lange misjonstradisjoner. I soknet er det to bedehus. Menigheten har et barnekor og et voksenkor.

Presteboligen ligger ved kirken. Den er bygget i 1820 og er delvis fredet. I første etasje finnes tre stuer, hjemmekontor, tre soverom, 2 wc, bad, vaskerom, kjøkken og kjølerom. I andre etasje er et av soverommene restaurert. Det finnes plan for restaurering av boligen. I de siste år er soverom i 2 etg, entre, salong, spisestue, vaskerom, kjølerom og bad restaurert. Likeledes er utvendig kledning skiftet. På planen for i år står utvendig maling. Prestegården har dobbelt garasje og stor hage. Boligen ligger ved Topdalselva, med fiskerett og mulighet for båtfeste.

Stillinga lyses ut etter ny tjenesteordning for Den Norske Kirke, gjeldende fra 1.juli 2004.

Den som blir tilsatt må finne seg i:

Endringer i tjenesteordning for menighetsprester og regler om lønnsforhold og aldersgrense for geistlige tjenestemenn.

Eventuell deling eller regulering av prestegjeldet og bestemmelser i forhold til tjeneste og tjenesteområde.

Eventuelle vedtak om leie, bruk og flytting av bosted.

Målformen er bokmål, men søkere må beherske at de behersker begge målformer.

Stillinga er lønnet som sokneprest i kode 0930 lønnstrinn 51 - 63. Pensjonsinnskudd. Til lønna kommer regulativmessige godtgjøringer og skyssgodtgjøring etter statens regulativ.

Vi søker etter en prest som kan samarbeide med menighetens stab og frivillige medarbeidere. Som kan være med i den videre utviklingen av gudstjenester og som kan være en støtte i barne- og ungdomsarbeidet. Presten har ansvaret for konfirmantundervisningen.

Kvinner oppfordres til å søke.

Søknad med kopi av vitnemål, attester, CV, referanser og utfylt skjema for standardopplysninger ved søknad på prestestilling i Agder og Telemark bispedømme, må være kommet til Agder og Telemark bispedømmeråd, Markensgt. 13, 4611 Kristiansand innen 24.mai 2006. Skjema ligger på www.kirken.no/agder under fagområde-personal, eller en kan få det ved å henvende seg til bispedømmekontoret, tlf. 38 10 51 20. Her kan en også få nærmere opplysninger om stillingen. Sokneprest Arve Nilsen kan også gi opplysninger om stillingen. Tlf. 38047755.

Agder og Telemark bispedømme

Spesialprest i Arendal kommune/Arendal prosti i Agder og Telemark bispedømme.

Agder og Telemark bispedømmeråd har i samarbeid med Arendal kommune opprettet en stilling som spesialprest for en prosjektperiode på tre år. Det er et mål at stillingen gjøres permanent.

Spesialpresten skal ha sin tjeneste rettet mot eldre, syke og funksjonshemmede i institusjoner og i tilrettelagte boliger i Arendal kommune. Kommunen som har ca. 40 000 innbyggere er delt i fire omsorgsområder, hver med et omfattende omsorgstilbud. For flere opplysninger vises til Arendal kommunes nettsted.

Spesialpresten skal søke å ivareta den enkeltes behov for og rett til åndelig liv som et helt menneske. Videre skal spesialpresten legge til rette for samarbeide og samhandling mellom ulike yrkesgrupper som bruker har kontakt med, og følge opp helsepersonell ved kurs og veiledning. Det vil også bli prestens oppgave å formidle kontakt til representant for annen religion og annet tros-samfunn eller livssyn for de brukere som ønsker det.

En del av stillingen vil omfatte prestedtjeneste i Arendal Kretsfengsel som har 45 soningsplasser i byen.

Spesialpresten vil forrette søndagsgudstjenester innen kommunen ca. 1 gang pr måned.

Det utarbeides egen instruks og arbeidsavtale, og spesialpresten vil ha prosten i Arendal som nærmeste foresatte. For øvrig gjelder vanlige regler som for tilsetting i DNK. Kontorarbeidsplass ved kirkens sentralkontor i Rådhuset.

Det er ønskelig at søker har relevant videreutdanning eller PKU. Det vektlegges gode samarbeidsevner, personlig egnethet og god faglig kompetanse. Søker bør ha sertifikat og disponere bil.

Det er ikke tjenestebolig til stillingen. Søker må bekrefte at de behersker begge målformer. Stillingen lønnes etter stillingskode spesialprest, lønnstrinn 51-63. Pensjonsinnskudd Skyssgodtgjøring etter statens regulativ.

Kvinner oppfordres til å søke.

Søknad med kopi av vitnemål, attester, CV, referanser og utfylt skjema for standardopplysninger ved søknad på prestestilling i Agder og Telemark bispedømme, må være kommet til Agder og Telemark bispedømmeråd, Markensgt. 13, 4611 Kristiansand *innen onsdag 24. mai 2006*. Skjema ligger på www.kirken.no/agder under fagområde-personal.

Opplysningar om stillingen fåes ved henvendelse til prosten i Arendal, tlf. 37 01 35 87 mob. 913 43 825, eller Agder og Telemark bispedømmekontor, tlf. 38 10 51 20.

Agder og Telemark bispedømme

Ledig årsvikariat i Skien prosti i Agder og Telemark bispedømme, med Skien og Siljan som tjenestested.

I Skien menighet i Skien prosti er det ledig et årsvikariat i stilling som kapellan med Skien prosti som tjenesteområde og Skien og Siljan sokn som tjenestested.

Ønskelig dato for tiltredelse 1. august.

Skien menighet omfatter Skien by med sentrum og nærliggende boområder. Det er korte avstander i soknet. Menigheten består av ca. 8000 medlemmer av Den norske kirke.

Skien kirke er en nygotisk kirke fra 1894 med ca. 1100 sitteplasser. Den har et flott kirkerom med rik akustikk. Menigheten har to kor: Skien Kantori og Skien kirkes Jentekor. Kirken har et variert konsertprogram gjennom året med både profesjonelle utøvere og lokale amatører.

Skien by har en rik flora av frikirkelige menigheter, og har tradisjon for økumenisk samarbeid. 18 menigheter/organisasjoner står sammen om et omfattende diakonalt arbeid for rusmisbrukere i byen. Skien KFUK-KFUM og Skien Normisjon har egne forsamlingshus og virksomheter i byen.

Skien menighet har for tiden et ungdomsprosjekt med TenSing-arbeid blant annet som tilbud til konfirmanter. Prosjektet ledes av en ungdomsdiakon og er et samarbeid mellom menighetene i Skien, Siljan og Gjerpen, samt Skien KFUK-KFUM.

Det er to barneskoler, en ungdomsskole og flere videregående skoler innenfor menigheten. Det er et godt samarbeid med de to barneskolene med utgangspunkt i en årsplan for skole-kirke-kontakt, og skolegudstjenester før jul for alle skolene. Menigheten driver egen korttidsbarnehage og har kontakt med 9 andre barnehager. Det holdes ukentlige andakter og månedlige gudstjenester på Skien sykehjem.

I Skien prosti er det 23 menighetsprester, prostiprest, fengselsprest og 2 sykehusprester. Prestetjenesten i prostiet er for tiden organisert gjennom en prøveordning med samarbeidende sokn innenfor tre soner.

Skien sokn har sokneprest og kapellan. I tillegg gjør prosten menighetstjeneste i soknet. Staben består for øvrig av organist, kirketjener, korleder (deltid), sekretær, diakoniarbeider og ungdomsdiakon (begge deltid). Menighetsrådet har vedtatt en strategi- og handlingsplan for virksomheten.

De tre prestene fordeler gudstjenestene mellom seg. Det er for tiden en turnusordning for kirkelige handlinger.

Kapellannen vil ha barne- og ungdomsarbeid som et særlig ansvarsområde.

Det følger ikke bolig med vikariatet.

Det benyttes bokmål i prestegjeldet. Søker må bekrefte at de behersker begge målformer.

Stillingen lyses ut i følge ny tjenesteordning for Den norske kirke som gjelder fra 1. juli 2004.

Den som blir tilsatt må finne seg i:

- Endringer i tjenesteordningen for menighetsprester og regler om lønnsforhold og aldersgrense for geistlige tjenestemenn.
- Alle avgjørelser som måtte bli tatt med hensyn til tjenesten og tjenestoområde.

Stillingen blir lønnet som kapellan i kode 0922, ltr. 44 - 59. Pensjonsinnskudd. Godtgjørelse etter gjeldende satser.

Kvinner oppfordres til å søke.

Søknad med kopi av vitnemål, attester, CV, referanser og utfylt skjema for standardopplysninger ved søknad på prestestilling i Agder og Telemark bispedømme, må være kommet til Agder og Telemark bispedømmeråd, Markensgt. 13, 4611 Kristiansand innen 24. mai 2006.

Skjema ligger på www.kirken.no/agder under fagområde-personal, eller en kan få det ved å henvende seg til bispedømmekontoret, tlf. 38 10 51 20. Nærmere opplysninger kan fås ved henvendelse til Skien menighetskontor, tlf. 35 90 54 60, ved prost Morten Fleischer, fung. sokneprest Ellen Martha Blaasvær eller Agder og Telemark bispedømmekontor, tlf 38105120.

Stavanger bispedømme

Sokneprest i Tungenes prosti med særleg teneste i Hesby sokn.

Hesby, Sjernarøy og Talgje sokn er dei tre sokna i Finnøy kommune. Ein vurderar samanslåing av sokna.

Finnøy kommune er ein øykommune som ligg midt i Ryfylke. Kommunen har 16 øyar med busetting. Fleire av desse er bundne saman med bruer. Det er gode kommunikasjonar med hurtigbåt og ferje innan kom-

munen og ut av kommunen mot Stavanger eller Haugalandet og indre Ryfylke. Øyane Finnøy og Talgje vil innan 2009 få vegløyning gjennom tunnel til Rennesøy og kystsamvegen E39. Reisetid frå Finnøy til Stavanger er i dag med hurtigbåt omlag 30 til 45 minutt, med ferje og bil ein snau time. Det er lagt godt tilrette for dagpendling til Stavangerområdet.

Finnøy kommune har 2771 innbyggjarar. Kommunen er eit ferieparadis i Ryfylke, og folketalet doblar seg i sommarmånadene. Jordbruk, gartneri, fiskeoppdrett, sjøfart og turisme ligg i botn for næringslivet i kommunen, men her er og fleire handverksverksemder og mange pendlarar. Her er eit rikt kulturliv og aktive idrettslag. Det ligg godt til rette for eit aktivt friluftsliv på sjø og land.

Dei tre sokna har to sokneprestar og kyrkjeverje i 100% stilling. Hesby og Fogn kyrkjer har organist i 50% stilling. Kyrkjene har elles organistar, klokkarar, kyrkjetenarar og reinhaldarar i små stillingar. Prestekontor og kyrkjeverjekontor ligg i Rådhuset på Judaberg og er godt utstyrt.

Prestane deler gudstenester og kyrkjelege handlingar i dei tre sokna mellom seg og samarbeider tett om arbeidet. I sokna er det omlag 130 gudstenester, 30 gravferder, 40 konfirmantar, 5 vigslar og 40 dåp i året. Leke gudstenesteleiarar forrettar nokre gudstenester. Presten som vert tilsett er kyrkjebokfører for Hesby sokn og har sete i Hesby sokneråd. Ein vil saman med prosten gå gjennom arbeidsdelinga mellom prestane.

Kyrkja i Finnøy er verdsett av kommunen og møter velvilje i administrasjon og politisk leiing.

Øya Finnøy er den største øya i kommunen. Her bur 1537 menneske. Judaberg på Finnøy er kommunesenter for Finnøy kommune. Her ligg Finnøy sjukeheim med pleieavdeling og omsorgsbustader. Her ligg og Rygjabø utdanningscenter med vidaregåande skule og mykje kursverkssemd.

Øya Finnøy er ein skulekrins. På Finnøy sentralskule, avd. Hesby, går småskulelevane, medan mellomsteget går på sentralskulen. Sentralskulen er ungdomsskule for heile kommunen. Det er god barnehagedekning og

vidare barnehageutbygging er vedtatt. Øyane Talgje, Fogn, Halsnøy, Ombo og Sjernarøy har kvar sine oppvekstsentra med barnehage og 1-7 skule. Det er godt samarbeid mellom barnehage, skule og kyrkjelydane.

Hesby sokn fell saman med øya Finnøy. Hesby kyrkje er ei vakker steinkyrkje frå mellomalderen. I Hesby sokn er kristenlivet prega av eit godt samvirke mellom organisasjonane og kyrkja. Sundagsskulen og misjonsorganisasjonane driv mykje arbeid både for barn og unge. Dei siste åra har soknerådet i samarbeid med organisasjonane drive Alpha- og ungdomsalphakurs. Mange har tatt del i dette, og impulsar frå Alpha pregar mykje av kristenlivet i Hesby sokn. Finnøy kristelege ungdomslag er frittstående og samlar breitt. I fleirbrukshallen på Judaberg driv sokneråda i samarbeid med dei kristelege ungdomslaga og kommunen "Open hall". Det er eit lågterskeltilbod for ungdom.

Talgje sokn har dei busette øyane Talgje (164 busette), Fogn (334 busette), Halsnøy (142 busette), Bokn, Måløy og Byre (11 busette). Talgje kyrkje er ei lita, men svært vakker kyrkje frå 1100-talet. Talgjebuen er stolte av kyrkja si og møter godt fram til gudsteneste. Fogn har ei moderne arbeidskyrkje frå 1991. På Halsnøy er eit nytt og godt bedehus gudstenesterom. Kristenlivet i Talgje sokn er prega av eit sterkt og aktivt organisasjonsfolk. Kyrkje og bedehus samarbeider godt, og dei fleste kjenner seg heime både i kyrkje og bedehus. Frammøte til gudstenester er godt, og folk flest er glade i og kjenner seg knytt til kyrkja.

Sjernarøy sokn har Jørstad kyrkje som ligg på Ombo og Sjernarøy kyrkje som ligg på Kyrkjøy i Sjernarøyane. Øya Ombo er delt mellom Finnøy og Hjelmeland kommune. Av 250 innbyggjarar på Ombo bur 195 i Sjernarøy sokn. Nord-Hidle (28 busette), Helgøy/Nord-Talgje (84 busette) og Bjergøy, Aubø, Eriksholmen, Kyrkjøy og Tjul (276 busette) soknar alle til Sjernarøy kyrkje. Kyrkja er ei tømra, rose mala renessansekyrkje frå 1647. I Sjernarøy sokn er det lite aktivitet i bedehusa. Folk kjenner seg positivt knytt til kyrkja, men få tar aktivt del i det kyrkjelege arbeidet. Rekna i prosent ligg frammmøte til gudstenester på eit godt landsnivå, men ofte er

forsamlinga lita i tal.

Presten må gå inn i ei allsidig teneste i samsvar med tenesteordning for kyrkje-lydsprestar. Med tanke på at ungdomsskulen og fleirbrukshallen ligg på Finnøy, ynskjer sokneråda at den presten som bur på Finnøy, skal ha eit særleg ansvar for dåpsopplæring i fellelrådsområdet. Sokna har eit felles undervisningsutval. Det har vore drive forskjellige forsøk med dåpsopplæring i sokna, og ein har samla erfaringar. Den store utfordringa ligg i å knyta saman det store friviljuge arbeidet med nye tiltak, slik at ein får ein samla og gjennomførleg plan for dåpsopplæring. Sokneråda ynskjer ei fornying av konfirmantarbeidet. Presten bør ha god evne til kommunikasjon med unge. Det vert arbeidd med å finna økonomisk grunnlag for å utvida staben innafør områda dåpsopplæring og ungdomsdiakoni.

Gudstenestearbeid er prioritert, og gode og motiverte medarbeidarar, kor og musikarar gjer dette til ei glad teneste med stort rom for mangfald. Hesby sokn har mange unge heimar, og det er viktig for kyrkja si framtid at ein på ein god måte gjev desse vissa om å høyra til i kyrkja. Eit ynskje om å knyta unge heimar til gudstenesta er og eit spørsmål om tid og stad. Hesby kyrkje gjev ikkje rom for aldersdifferensierte opplegg på same tida.

Presten som vert tilsett, må vera open og positiv i samvirke med bedehus og organisasjonar og ha vilje og evne til å møte menneske kvardagsleg og ubunde. Kvinner i vikarteneste har kjent seg ønska og verdsette.

Den som kjem som prest til Finnøy, vil bli tatt godt imot og gå inn i eit spennande arbeid i levande kyrkjelydar. Han/ho vil møte gode medarbeidarar i stab og engasjerte råd.

Presten får bustad i Finnøy prestegard i Hesby sokn. Bustaden er eigd av Opplysningsvesenets fond. Gardsbruket er skilt frå og seld. Prestegarden ligg vakkert til midt i eit jordbruksområde. Den er bygt 1876, og hus og hage er i god stand. Her er tre stover, kjøkken, kjøkken-/TV-stove, heimekontor, vaskerom og WC i første høgda. I andre høgda er det 4 soverom og bad. Her er kjellar, stabbur og garasje. Prestegarden har sjørett med nausttuffer. Vanleg bustadfrådrag vert trekt.

Nynorsk er målform i kyrkje og kommune. Stillinga vert lønna i lønsspenn 51-63 i Statens lønnsregulativ. Vanlege regulativmessige godtgjeringsar. Skyss- og telefongodtgjering etter offentlege satsar.

Pensjonsinnskot. Tilsettinga skjer på dei vilkår som til ei kvar tid gjeld, og den som vert tilsett, må retta seg

- etter dei endringar i lover, tariffavtalar, reglement m.v. som vert sett i verk, og
- avgjerder som kan influere på tenesta sine gjeremål og tenestedistrikt.

Nærare opplysningar om stillinga kan ein få ved å kontakta prost Finn Viggo Helgø, tlf. 51413135, sokneprest Sigmund Edland, tlf. 45434690 eller stiftsdirektør Åge Bognø, tlf. 51846270.

Søknaden skal innehalde CV, med kronologisk opplysning om utdanning og praksis, samt vitnemål, attestar og opplysningar om referansepersonar.

Søknad sendast Stavanger bispedømekontor, postboks 629, Sentrum, 4003 Stavanger, *innan* 19.05.06.

KYRKJELYDSPREST

Stillinga som kyrkjelydsprest i Fitjar er ledig frå 1. juli.

Fitjar prestegjeld har eitt sokn og er samanfallande med Fitjar kommune, som har ca. 3000 innbyggjarar. Fitjar har vakker og variert natur, ung gjennomsnittsalder på innbyggjarane og mykje aktivt kristent arbeid, både i regi av kyrkja og av dei frivillige kristne organisasjonane. Kommunen ligg på nordre enden av øya Stord i Hordaland fylke. For meir informasjon om Fitjar: Sjå www.fitjar.kommune.no

I tillegg til sokneprest og kyrkjelydsprest er det 50 % organiststilling og kyrkjeverje i 50% stilling. Kyrkjekontoret er plassert i Rådhuset.

I 2005 var det 64 forordna gudstenester og 26 samlingar med gudstenestleg karakter, 27 gravferder, 11 vigslar og 44 konfirmantar. Det er godt frammøte til gudstenestene (135 i snitt på forordna gudstenester).

Kyrkjelydspresten har særskilt ansvar for

- konfirmasjonsundervisning
- ungdomsarbeid, mellom anna KRIK og skulelag
- diakoni
- kyrkjeleg undervisning/ trusopplæring.

Soknerådet og den som vert tilsett avtaler prioritering av arbeidsoppgåver.

Dette skjer også i nært samarbeid med soknepresten.

Gudstenester vert delte med 2/3 på sokneprest og 1/3 på kyrkjelydsprest.

Andre kyrkjelege tenester vert delte etter tenestevoker.

Løn etter avtale. Pensjonsordning. Soknerådet vil hjelpe til med å skaffa bustad.

Spørsmål om stillinga kan rettast til Fitjar kyrkjekontor v/ kyrkjeverje Harald Johan Sandvik, tlf. 53 45 85 00 / 900 52059 eller soknerådsleiar Steinar Vik, tlf. 918 55784.

Søknad med vitnemål, attestar og referansar skal sendast til

Fitjar sokneråd. Postboks 10, 5418 FITJAR. *Søknadsfrist* 15. mai.

Returadresse:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av praktikumsrektor Halvor Nordhaug, rektor Vidar L. Haanes, prost Jan Otto Myrseth og kapellan Sunniva Gylver. «Fra bokfronten» redigeres av kapellan Morten Erik Stensberg. *e-post: tangenmenighet@senswave.com*

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO
Red. sekr.: Eyolf Berg
Tlf. 91 17 65 37
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk, og kan sendes til ovenstående e-post adresse.

ABONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/Björg Gjelsvik,
Bok & Media AS, Grensen 3, 0159 OSLO.
Tlf. 22 00 87 70. Fax. 22 00 87 71.
e-post: bjorg.gjelsvik@bokogmedia.no

Pris kr. 490,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 550,- pr. år.
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 6 annonsemøduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 375,- +moms
2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 615,- +moms
3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 1090,- +moms
4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 1090,- +moms
5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 1700,- +moms
6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 1940,- +moms

ISSN 0332-5431

